

Teismo praktikos rinkinys

BENDROJO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. liepos 12 d.*

„Konkurencija – Karteliai – Europos elektros kabelių rinka – Sprendimas, kuriuo konstatuojamas SESV 101 straipsnio pažeidimas – Vienas ir tęstinis pažeidimas – Pažeidimo įrodymas – Dalyvavimo trukmė – Viešas atsiribojimas – Baudos dydžio apskaičiavimas – Pažeidimo sunkumas – Neribota jurisdikcija“

Byloje T-441/14

Brugg Kabel AG, įsteigta Bruge (Šveicarija),

Kabelwerke Brugg AG Holding, įsteigta Bruge,

atstovaujamos advokatų A. Rinne, A. Boos ir M. Lichtenegger,

ieškovės,

prieš

Europos Komisiją, atstovaujamą H. Leupold, H. van Vliet ir C. Vollrath, padedamų advokato A. Israel,

atsakovę,

dėl pagal SESV 263 straipsnį pateikto prašymo visų pirma panaikinti 2014 m. balandžio 2 d. Komisijos sprendimą C(2014) 2139 *final* dėl procedūros pagal SESV 101 straipsnį ir [EEE] susitarimo 53 straipsnį (byla AT.39610 – Elektros kabeliai), kiek jis susijęs su ieškovėmis, ir subsidiariai – sumažinti joms skirtą baudą

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija)

kurį sudaro pirmininkas A. M. Collins, teisėjai M. Kancheva (pranešėja) ir R. Barents,

posėdžio sekretorius L. Grzegorzcyk, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2017 m. birželio 1 d. posėdžiui,

priima šį

* Proceso kalba: vokiečių.

Sprendimą

I. Ginčo aplinkybės

A. Ieškovės ir susijęs sektorius

- 1 Ieškovės *Kabelwerke Brugg AG Holding* ir jos dukterinė bendrovė *Brugg Kabel AG* yra pagal Šveicarijos teisę įsteigtos bendrovės, veikiančios požeminių elektros kabelių gamybos ir tiekimo sektoriuje.
- 2 Povandeniniai ir požeminiai elektros kabeliai naudojami atitinkamai po vandeniu ir po žeme perduodant ir skirstant elektros energiją. Yra trys jų kategorijos: žemos įtampos, vidutinės įtampos, taip pat aukštos ir labai aukštos įtampos. Aukštos ir labai aukštos įtampos elektros kabeliai dažniausiai parduodami įgyvendinant tam tikrą projektą. Šiuos projektus sudaro elektros kabelio, įrangos, įrenginių ir papildomų reikiamų paslaugų derinys. Aukštos ir labai aukštos įtampos elektros kabeliai visame pasaulyje parduodami dideliems nacionalinių tinklų eksploatuotojams ir kitoms elektros įmonėms, daugiausiai surengiant viešuosius pirkimus.

B. Administracinė procedūra

- 3 2008 m. spalio 17 d. raštu Švedijos bendrovė *ABB AB* pateikė Europos Bendrijų Komisijai tam tikrus pareiškimus ir dokumentus, susijusius su ribojamaisiais komerciniais veiksmais požeminių ir povandeninių elektros kabelių gamybos ir tiekimo sektoriuje. Šie pareiškimai ir dokumentai buvo pateikti gavus prašymą atleisti nuo baudos, kaip jis suprantamas pagal Komisijos pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ir baudų sumažinimo kartelių bylose (OL C 298, 2006, p. 17, toliau – Pranešimas dėl atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo).
- 4 Gavusi *ABB* pareiškimus, nuo 2009 m. sausio 28 d. iki vasario 3 d. Komisija atliko patikrinimus *Prysmian SpA* ir *Prysmian Cavi e Sistemi Energia Srl*, taip pat kitų Europos bendrovių, būtent *Nexans SA* ir *Nexans France SAS*, patalpose.
- 5 2009 m. vasario 2 d. Japonijos bendrovės *Sumitomo Electric Industries Ltd*, *Hitachi Cable Ltd* ir *J–Power Systems Corp.* pateikė bendrą prašymą atleisti nuo baudų pagal Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo 14 punktą arba subsidiariai – sumažinti baudas pagal to pranešimo 27 punktą. Paskui jos Komisijai pateikė kitus žodinius pareiškimus ir dokumentus.
- 6 Vykdydama tyrimą Komisija pagal 2002 m. gruodžio 16 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1/2003 dėl konkurencijos taisyklių, nustatytų [SESV 101 ir 102] straipsniuose, įgyvendinimo (OL L 1, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 2 t., p. 205) 18 straipsnį ir Pranešimo dėl atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo 12 punktą išsiuntė kelis prašymus suteikti informacijos požeminių ir povandeninių elektros kabelių gamybos ir tiekimo sektoriuje veikiančioms įmonėms.
- 7 2011 m. birželio 30 d. Komisija pradėjo procedūrą ir priėmė pranešimą apie kaltinimus šiems teisės subjektams: *Nexans*, *Nexans France*, *Pirelli & C. SpA*, *Prysmian Cavi e Sistemi Energia*, *Prysmian*, *The Goldman Sachs Group, Inc.*, *Sumitomo Electric Industries*, *Hitachi Cable*, *J–Power Systems*, *Furukawa Electric Co. Ltd*, *Fujikura Ltd*, *Viscas Corp.*, *SWCC Showa Holdings Co. Ltd*, *Mitsubishi Cable Industries Ltd*, *Exsym Corp.*, *ABB*, *ABB Ltd*, *nkt cables GmbH*, *NKT Holding A / S*, *Silec Cable*, *SAS*, *Grupo General Cable Sistemas, SA*, *Safran SA*, *General Cable Corp.*, *LS Cable & System Ltd*, *Taihan Electric Wire Co. Ltd* ir ieškovėms.
- 8 2012 m. birželio 11–18 d. visos pranešimo apie kaltinimus adresatės, išskyrus *Furukawa Electric*, dalyvavo Komisijos surengtame administracinės bylos posėdyje.

- 9 2012 m. lapkričio 14 d. Sprendimu *Nexans France ir Nexans / Komisija* (T-135/09, EU:T:2012:596) ir 2012 m. lapkričio 14 d. Sprendimu *Prysmian ir Prysmian Cavi e Sistemi Energia / Komisija* (T-140/09, nepaskelbtas Rink., EU:T:2012:597) Bendrasis Teismas iš dalies panaikino sprendimus atlikti patikrinimą, skirtus, pirma, *Nexans* ir *Nexans France* ir, antra, *Prysmian* ir *Prysmian Cavi e Sistemi Energia*, kiek jie susiję su kitais elektros kabeliais nei aukštos įtampos povandeniniai ir požeminiai elektros kabeliai ir įranga, susijusia su šiais kitais kabeliais, ir atmetė likusią ieškinių dalį. 2013 m. sausio 24 d. *Nexans* ir *Nexans France* pateikė apeliacinį skundą dėl pirmojo iš šių sprendimų. 2014 m. birželio 25 d. Sprendimu *Nexans ir Nexans France / Komisija* (C-37/13 P, EU:C:2014:2030) Teisingumo Teismas atmetė šį apeliacinį skundą.
- 10 2014 m. balandžio 2 d. Komisija priėmė Sprendimą C (2014) 2139 *final* dėl procedūros pagal SESV 101 straipsnį ir EEE susitarimo 53 straipsnį (byla AT.39610 – Elektros kabeliai) (toliau – ginčijamas sprendimas).

C. Ginčijamas sprendimas

1. Nagrinėjamas pažeidimas

- 11 Ginčijamo sprendimo 1 straipsnyje nustatyta, kad tam tikros įmonės įvairiais laikotarpiais dalyvavo darant vieną tęstinį SESV 101 straipsnio pažeidimą „(labai) aukštos įtampos požeminių ir (arba) povandeninių elektros kabelių sektoriuje“. Komisija iš esmės konstatavo, kad nuo 1999 m. vasario mėn. iki 2009 m. sausio mėn. pabaigos pagrindiniai Europos, Japonijos ir Pietų Korėjos povandeninių ir požeminių elektros kabelių gamintojai dalyvavo daugiašaliuose ir dvišaliuose susitikimuose ir palaikė ryšius, siekdami apriboti konkurenciją dėl (labai) aukštos įtampos požeminių ir povandeninių elektros kabelių projektų tam tikrose teritorijose, pasidalydami rinkas ir klientus ir taip iškraipydami normalią konkurenciją (minėto sprendimo 10–13 ir 66 konstatuojamosios dalys).
- 12 Ginčijamame sprendime Komisija padarė išvadą, kad kartelis pasireiškė dviem pagrindiniais lygiais, kurie sudarė sudėtinę visumą. Konkrečiau kalbant, anot jos, kartelį sudarė dvi dalys:
- „kartelio lygmuo A/R“, apimantis Europos įmones, bendrai vadinamas „narėmis R“, Japonijos įmones, vadinamas „narėmis A“, ir galiausiai Pietų Korėjos įmones, vadinamas „narėmis K“. Šis lygmuo leido pasiekti tikslą priskirti Europos, Japonijos ir Pietų Korėjos gamintojų teritorijas ir klientus. Šis priskyrimas buvo vykdomas laikantis susitarimo dėl „nacionalinės teritorijos“, pagal kurį Japonijos ir Pietų Korėjos gamintojos įsipareigojo nekonkuruoti dėl projektų, vykdomų Europos gamintojų „nacionalinėje teritorijoje“, o pastarosios įsipareigojo likti už Japonijos ir Pietų Korėjos rinkų ribų. Taip pat buvo projektų priskyrimas, „eksporto teritorijoms“, t. y. likusioms pasaulio dalims, išskyrus, be kita ko, JAV, kai tam tikrą laikotarpį turi būti laikomasi „kvotos 60/40“, reiškiančios, kad 60 % projektų buvo skirti Europos gamintojams, o likę 40 % – Azijos gamintojams,
  - „europinis kartelio lygmuo“, apimantis teritorijų ir klientų priskyrimą Europos gamintojams dėl projektų, vykdomų Europos „nacionalinėje teritorijoje“ arba priskirtų Europos gamintojams (žr. ginčijamo sprendimo 3.3 punktą ir ypač to sprendimo 73 ir 74 konstatuojamąsias dalis).
- 13 Komisija konstatavo, jog kartelio dalyvės įsipareigojo perduoti duomenis, kad būtų galima kontroliuoti susitarimų dėl pasidalijimo laikymąsi (ginčijamo sprendimo 94–106 ir 111–115 konstatuojamosios dalys).
- 14 Atsižvelgdama į įvairių kartelio dalyvių atliktą vaidmenį jį įgyvendinant, Komisija juos suskirstė į tris grupes. Iš pradžių ji apibrėžė kartelio branduolį, kuriam priklausė, pirma, Europos įmonės: *Nexans France*, įmonių *Pirelli & C.*, buvusios *Pirelli SpA*, dalyvavusių kartelyje (toliau – *Pirelli*), dukterinės

bendrovės, ir *Prysmian Cavi e Sistemi Energia*; ir, antra, Japonijos įmonės: *Furukawa Electric*, *Fujikura* ir jų bendroji įmonė *Viscas*, taip pat *Sumitomo Electric Industries*, *Hitachi Cable* ir jų bendroji įmonė *J-Power Systems* (ginčijamo sprendimo 545–561 konstatuojamosios dalys). Toliau ji išskyrė grupę įmonių, kurios nepriklausė pačiam branduoliui, bet jų vis dėlto negalima laikyti antraeilėmis kartelio dalyvėmis, ir šiai grupei priskyrė *ABB*, *Exsym*, *Brugg Kabel* ir subjektą, kurį sudaro *Sagem SA*, *Safran* ir *Silec Cable* (minėto sprendimo 562–575 konstatuojamosios dalys). Galiausiai ji padarė išvadą, kad *Mitsubishi Cable Industries*, *SWCC Showa Holdings*, *LS Cable & System*, *Taihan Electric Wire* ir *nkt cables* buvo antraeilės kartelio dalyvės (to sprendimo 576–594 konstatuojamosios dalys).

2. Ieškovių atsakomybė

- 15 *Brugg Kabel* atsakomybė buvo nustatyta už jos tiesioginį dalyvavimą darant pažeidimą nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d. *Kabelwerke Brugg*, kaip patronuojančioji *Brugg Kabel* bendrovė, buvo pripažinta atsakinga už pažeidimą tuo pačiu laikotarpiu (ginčijamo sprendimo 859–861 konstatuojamosios dalys).

3. Skirta bauda

- 16 Ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte ieškovėms „solidariai“ buvo skirta 8 490 000 EUR bauda.
- 17 Apskaičiuodama baudas Komisija taikė Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 dalies a punktą ir pagal [tą] straipsnį skiriamų baudų apskaičiavimo gairėse (OL C 210, 2006, p. 2, toliau – 2006 m. baudų apskaičiavimo gairės) išdėstyta metodą.
- 18 Pirma, kiek tai susiję su baziniu baudų dydžiu, nustačiusi atitinkamą pardavimų vertę pagal 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punktą (ginčijamo sprendimo 963–994 konstatuojamosios dalys) Komisija pagal tų gairių 22 ir 23 punktus nustatė šios pardavimų vertės procentinę dalį, atspindinčią pažeidimo sunkumą. Šiuo aspektu ji laikėsi nuomonės, kad pažeidimas dėl savo pobūdžio yra vienas iš didžiausių konkurencijos apribojimų, o tai pateisina dėl sunkumo taikytiną 15 % normą. Taip pat visų adresaičių baudą ji padidino, pritaikydama 2 % sunkumo koeficientą dėl bendros rinkos dalies ir dėl beveik pasaulinės kartelio geografinės aprėpties, o tai sudarė, be kita ko, visą Europos ekonominės erdvės (EEE) teritoriją. Be to, ji konstatavo, kad Europos įmonių elgesys padarė didesnę žalą konkurencijai nei kitų įmonių elgesys, nes Europos įmonės ne tik dalyvavo „A/R lygmens kartelyje“, bet ir tarpusavyje dalijosi elektros kabelių projektus pagal „europinį kartelio lygmenį“. Dėl šios priežasties ji nustatė tokias pardavimų vertės procentines dalis, į kurias reikia atsižvelgti dėl pažeidimo sunkumo: 19 % – Europos įmonėms ir 17 % – kitoms įmonėms (ginčijamo sprendimo 997–1010 konstatuojamosios dalys).
- 19 Kalbant apie dauginimo koeficientą, susijusį su pažeidimo trukme, pažymėtina, kad Komisija ieškovėms nustatė 4,91 koeficientą už laikotarpį nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d. Be to, į ieškovių bazinį baudos dydį ji įtraukė papildomą sumą, t. y. prisijungimo mokestį, sudarantį 19 % pardavimų vertės. Taip nustatytas bazinis baudos dydis sudarė 8 937 000 EUR (ginčijamo sprendimo 1011–1016 konstatuojamosios dalys).
- 20 Antra, kiek tai susiję su bazinio baudos dydžio koregavimu, Komisija nenustatė sunkinančių aplinkybių, kurios galėtų turėti poveikio baziniam baudos dydžiui, nustatytam kiekvienai kartelio dalyvei, išskyrus *ABB*. Kita vertus, kiek tai susiję su lengvinančiomis aplinkybėmis, ji nusprendė, kad baudų dydis turi atspindėti įvairių įmonių dalyvavimo įgyvendinant kartelį vaidmenį. Taigi, ji 10 % sumažino bazinį baudos dydį antraeilėms kartelio dalyvėms ir 5 % – įmonėms, kurių dalyvavimas kartelyje nebuvo svarbiausias. Be to, įmonėms *Mitsubishi Cable Industries* ir *SWCC Showa Holdings* už laikotarpį iki įsteigiant *Exsym*, taip pat įmonėms *LS Cable & System* ir *Taihan Electric Wire* ji papildomai sumažino baudas 1 % dėl to, kad jos nežinojo apie tam tikrus vieno tęstinio pažeidimo aspektus ir nebuvo už juos atsakingos. Kita vertus, bazinis baudos dydis nebuvo sumažintas kartelio branduoliui priklausančioms

įmonėms (ginčijamo sprendimo 1017–1020 ir 1033 konstatuojamosios dalys). Taip pat taikydama 2006 m. baudų apskaičiavimo gaires Komisija papildomai 3 % sumažino *Mitsubishi Cable Industries* skirtą baudą dėl veiksmingo jos bendradarbiavimo ne pagal Pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo (minėto sprendimo 1041 konstatuojamoji dalis).

- 21 Be to, Komisija nusprendė atleisti nuo baudų ABB ir sumažinti *J–Power Systems*, *Sumitomo Electric Industries* ir *Hitachi Cable* skirtinas baudas 45 %, kad būtų įvertintas šių įmonių bendradarbiavimas pagal Pranešimą dėl atleidimo nuo baudų ir jų sumažinimo.

II. Procesas ir šalių reikalavimai

- 22 Ieškovės 2014 m. birželio 16 d. Bendrojo Teismo kanceliarijai pateikė šį ieškinį.
- 23 2016 m. rugsėjo 28 d. taikydamas proceso organizavimo priemonės, numatytas Procedūros reglamento 89 straipsnio 3 dalies a ir d punktuose Bendrasis Teismas pateikė Komisijai klausimus ir paprašė jos pateikti tam tikrus dokumentus, konkrečiai – nekonfidencialias kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų versijas.
- 24 Pakeitus Bendrojo Teismo kolegijų sudėtį, taikant Bendrojo Teismo procedūros reglamento 27 straipsnio 5 dalį, teisėjas pranešėjas buvo paskirtas į šio teismo aštuntąją kolegiją (nauja sudėtis), todėl byla paskirta šiai kolegijai.
- 25 2016 m. spalio 31 d. raštu Komisija atsakė į Bendrojo Teismo klausimus ir pateikė prašomus dokumentus, išskyrus nekonfidencialias *Nexans France*, *Nexans*, *The Goldman Sachs Group*, *Sumitomo Electric Industries*, *Hitachi Cable*, *J–Power Systems*, *Furukawa Electric*, *Fujikura*, *Mitsubishi Cable Industries*, *Exsym*, *nkt cables*, *NKT Holding*, *Silec Cable*, *Grupo General Cable Sistemas*, *Safran*, *General Cable*, *LS Cable & System*, *ABB*, *Pirelli & C.*, *Prysmian*, *Prysmian Cavi e Sistemi Energia*, *SWCC Showa Holdings*, *Taihan Electric Wire* ir *Viscas* atsakymų į pranešimą apie kaltinimus versijas. Ji patikslino, kad nors ir pateikė prašymus šiuo klausimu, minėtos bendrovės dar neparengė nekonfidencialios savo atsakymų į pranešimą apie kaltinimus versijos.
- 26 Teisėjo pranešėjo siūlymu Bendrasis Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. Šalys buvo išklaustytos ir atsakė į Bendrojo Teismo pateiktus klausimus per 2017 m. birželio 1 d. posėdį.
- 27 Ieškovės Bendrojo Teismo prašo:
- panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio 2 punktą, 2 straipsnio b punktą ir 3 straipsnį, kiek šiomis nuostatomis joms „solidariai“ skiriama 8 490 000 EUR bauda dėl jų atsakomybės už vieną ir tęstinį SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, darytą nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d.,
  - iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, kiek juo ieškovės dėl tariamo dalyvavimo sudarant įvairius susitarimus ir derinant veiksmus, kurių visuma sudaro vieną tęstinį pažeidimą, pripažintos atsakingomis už individualius SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimus,
  - subsidiariai – sumažinti baudą, kuri joms skirta ginčijamo sprendimo 2 straipsnio b punkte,
  - priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
- 28 Komisija Bendrojo Teismo prašo:
- atmesti ieškinį,

– priteisti iš ieškovių bylinėjimosi išlaidas.

III. Dėl teisės

- 29 Ieškinyje ieškovės pateikia tiek reikalavimus iš dalies panaikinti ginčijamą sprendimą, tiek reikalavimus sumažinti joms skirtos baudos dydį.

A. Dėl reikalavimo panaikinti

- 30 Grįsdamos savo reikalavimą panaikinti ieškovės nurodo šešis ieškinio pagrindus. Pirmasis susijęs su teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimais. Antrasis – su Komisijos kompetencijos bausti už trečiosiose šalyse padarytą pažeidimą, neturintį įtakos EEE, nebuvimu. Trečiasis ieškinio pagrindas susijęs su vertinimo klaida ir pareigos motyvuoti nesilaikymu bei nekaltumo prezumpcijos principo, įtvirtinto 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTT) 6 straipsnio 2 dalyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 48 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su ESS 6 straipsnio 2 ir 3 dalimis, pažeidimu dėl neteisingo ieškovių pripažinimo atsakingomis už jų tariamą dalyvavimą darant vieną ir tęstinį pažeidimą. Ketvirtasis pagrindas susijęs su pareigos atlikti tyrimą nesilaikymu dėl klaidų nustatant faktines aplinkybes ir įrodymų, susijusių su ieškovių dalyvavimu darant pažeidimą, iškraipymo, taip pat dėl pareigos motyvuoti nesilaikymo. Penktasis ieškinio pagrindas susijęs su materialinės teisės pažeidimu, nes buvo neteisingai taikytas SESV 101 straipsnis ir EEE susitarimo 53 straipsnis. Šeštasis ieškinio pagrindas susijęs su Reglamente Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalių, taip pat vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimu, klaidingu motyvavimu, įvairiomis vertinimo klaidomis ir piktnaudžiavimu įgaliojimais apskaičiuojant ieškovėms skirtos baudos dydį.

1. Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimu

- 31 Pirmasis pagrindas susideda iš dviejų dalių. Pirmoji dalis susijusi su teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimu, nes Komisija atsisakė perduoti ieškovėms prašymus pateikti informacijos, taip pat pranešimą apie kaltinimus vokiečių kalba. Antroji dalis susijusi su teisės į gynybą pažeidimu, nes Komisija atsisakė suteikti ieškovėms galimybę susipažinti su kitų įmonių atsakymais į pranešimą apie kaltinimus, kuriuose galimai yra išteisinamojo pobūdžio informacijos.

a) Dėl prašymų pateikti informacijos ir pranešimo apie kaltinimus pateikimo anglų kalba

- 32 Ieškovės tvirtina, kad Komisija pažeidė jų teisę į teisingą bylos nagrinėjimą ir teisę į gynybą, kai prašymus pateikti informacijos ir pranešimą apie kaltinimus pateikė joms tik anglų kalba, nors *Brugg Kabel* ne kartą prašė šiuos dokumentus pateikti vokiečių kalba.
- 33 Ieškovės tvirtina, kad remiantis teise į teisingą bylos nagrinėjimą, teisės į gynybą apsaugos principu ir EŽTK 6 straipsnio 3 dalies a punktu, kai Komisija kreipiasi į bendrovę, kurios registruota buveinė yra EEE nepriklausančioje valstybėje, ji privalo vartoti šios valstybės valstybinę kalbą, jei minėta kalba yra viena iš oficialiųjų Europos Sąjungos kalbų ir jei ši kalba yra viena iš Komisijos darbo kalbų. Todėl, kaip tai, be kita ko, pažymėta Komisijos dokumente „Antitrust Manual of Procedures“, tokios bendrovės, kaip *Brugg Kabel*, kurios registruota buveinė yra Argau kantonas (Šveicarija), kur valstybinė kalba yra vokiečių kalba, atveju Komisija privalėjo vartoti šią kalbą arba gauti iš minėtos bendrovės sutikimą jos nevertoti vėliausiai iki pranešimo apie kaltinimus išsiuntimo.

- 34 Vis dėlto šiuo atveju, po to, kai Komisija iš pradžių kreipėsi į *Brugg Kabel* anglų kalba, jos Konkurencijos generalinio direktorato pareigūnas per 2009 m. spalio 23 d. vykusį pokalbį telefonu bendrovės atstovui nurodė, kad Komisija negali patenkinti jų pageidavimo dėl 2009 m. spalio 20 d. prašymo pateikti informaciją vokiečių kalba, nes ši bendrovė neturi savo registruotos buveinės Sąjungos valstybėje narėje. Ieškovės nurodo, kad, kaip matyti iš 2009 m. spalio 27 d. Komisijai adresuoto laiško, tik po šio atsisakymo tos pačios bendrovės atstovai paprašė dalies minėto prašymo pateikti informacijos vertimo. Taigi, priešingai, nei tvirtina Komisija, aptariama bendrovė nelaukė bylą nagrinėjančio pareigūno surengto posėdžio paprašyti, kad su ja jis bendrautų vokiečių kalba. Be to, atitinkamos bendrovės noras vartoti vokiečių kalbą kaip procedūros kalbą aiškiai matyti iš to, kad į visus prašymus pateikti informacijos ir į pranešimą apie kaltinimus ji atsakė minėta kalba.
- 35 Dėl Komisijos atsisakymo pateikti *Brugg Kabel* prašymus pateikti informacijos ir pranešimą apie kaltinimus vokiečių kalba atsirado poreikis juos išversti iš anglų kalbos į vokiečių kalbą, o tam reikėjo laiko, kuris sutrumpino paprastai gynybai skiriamą laiką. Ieškovės šiuo klausimu tvirtina, kad, priešingai, nei nurodo Komisija, anglų kalbos žinios šioje bendrovėje neatitiko EŽTK 6 straipsnio 3 dalies a punkto reikalavimų. Priešingai, tiek kasdieninis darbas, tiek vadovų posėdžiai ir kontrolierių susitikimai įprastai vyko vokiečių kalba. Be to, kaip nurodo ieškovės, vokiečių kalba buvo ta kalba, kuria buvo susirašinėjama šios bendrovės viduje ir kuria buvo rengiami vidaus dokumentai, pavyzdžiui, metinės ataskaitos ar vidaus taisyklės, kuriuos vėliau išversdavo į anglų kalbą išorės paslaugų teikėjas. Galiausiai nėra svarbu, kad aptariamai *Brugg Kabel* ir kitų elektros kabelių gamintojų kontaktai vyko iš esmės anglų kalba, nes tai buvo visiškai techninė partnerio informacija, išdėstyta elektros kabelių gamintojų profesine kalba, o pranešime apie kaltinimus buvo išdėstyti sudėtingi kaltinimai, kuriuos atitinkama bendrovė turi gerai suprasti, kad galėtų juos išanalizuoti techniniu ir teisiniu požiūriais.
- 36 Be to, ieškovės tvirtina, kad Komisija taip pat pažeidė jų teisę į gynybą Bendrajame Teisme, kai atsiliepime į ieškinį pavartojo citatas anglų ir prancūzų kalbomis, nepateikdama vertimo, kaip to reikalaujama pagal 1991 m. gegužės 2 d. Bendrojo Teismo procedūros reglamento 35 straipsnio 3 dalį. Jos nurodo, kad tokio vertimo nepateikimo nebuvo galima ištaisyti pateikiant tripliką, nes ieškinyje jos jau buvo pateikusios kaltinimą dėl proceso kalbos reikalavimų nesilaikymo. Todėl visos atsiliepimo į ieškinį dalys, kuriose yra minėtos citatos, turi būti atmetos kaip nepriimtinos.
- 37 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad nors EŽTK nėra teisinė priemonė, oficialiai integruota į Sąjungos teisinę sistemą (Sąjunga nėra prisijungusi prie EŽTK), ESS 6 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad minėta konvencija pripažįstamos pagrindinės teisės, kaip bendrieji principai, yra Sąjungos teisės dalis, o Chartijos 52 straipsnio 3 dalyje reikalaujama joje įtvirtintoms teisėms, atitinkančioms EŽTK užtikrinamas teisės, suteikti tą pačią prasmę ir apimtį kaip ir ta, kurią joms suteikia minėta konvencija (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Schindler Holding ir kt. / Komisija*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 32 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 39 Taip pat reikia priminti, kad pagal EŽTK 6 straipsnio 3 dalies a punktą kiekvienas kaltinamas nusikaltimo padarymu asmuo, be kita ko, turi teisę būti skubiai ir išsamiai jam suprantama kalba informuotas apie pateikiamo kaltinimo pobūdį ir pagrindą.
- 40 Taip pat reikia priminti, kad, remiantis jurisprudencija, Komisija negali būti laikoma „teismu“, kaip tai suprantama pagal EŽTK 6 straipsnį (žr. 1992 m. kovo 10 d. Sprendimo *Shell / Komisija*, T-11/89, EU:T:1992:33, 39 punktą ir nurodytą jurisprudenciją). Be to, EŽTK 6 straipsnis nedraudžia, kad per administracinę procedūrą „bausmė“ pirmiausia skirtų administracinė institucija, netenkinanti EŽTK 6 straipsnio 1 dalyje numatytų reikalavimų, jei minėtos institucijos sprendimą vėliau patikrina neribotą jurisdikciją turinti teisminė institucija (šiuo klausimu žr. 2013 m. liepos 18 d. Sprendimo *Schindler Holding ir kt. / Komisija*, C-501/11 P, EU:C:2013:522, 35 punktą). Iš to matyti, kad ieškovės negali kaltinti Komisijos pažeidus EŽTK 6 straipsnį.

- 41 Vis dėlto taip pat reikia priminti, kad pagal jurisprudenciją teisės į gynybą, kuri pagal Chartijos 41 straipsnį yra vienas iš esminių teisės į gerą administravimą elementų, apsauga turi būti užtikrinama bet kokiomis aplinkybėmis, ypač per visas procedūras (net ir administracines), kuriose gali būti nustatytos sankcijos. Pagal šią teisę reikalaujama, kad jau nuo administracinės procedūros etapo suinteresuotosioms įmonėms ir įmonių asociacijoms būtų suteikta galimybė išdėstyti savo poziciją dėl Komisijos nurodomų faktų, kaltinimų ar aplinkybių buvimo ir reikšmės (žr. 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Shell Petroleum ir kt. / Komisija*, T-343/06, EU:T:2012:478, 82 ir 88 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).
- 42 Taip pat iš jurisprudencijos matyti, kad įmonių, kurios dalyvauja administracinėje procedūroje, per kurią gali būti skiriamos sankcijos, teisės į gynybą apsaugą Komisija turi užtikrinti ir per išankstinio tyrimo procedūras, nes svarbu, kad ši teisė nebūtų nepataisomai pažeista per tokias procedūras, visų pirma patikrinimus, kurie gali būti lemiami pateikiant įrodymus apie įmonių neteisėtus veiksmus, už kuriuos kyla jų atsakomybė (2012 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Nexans France ir Nexans / Komisija*, T-135/09, EU:T:2012:596, 41 punktas).
- 43 Atsižvelgiant į šio sprendimo 38–42 punktuose nurodytus principus reikia patikrinti, ar dėl to, jog prašymai pateikti informacijos ir pranešimas apie kaltinimus ieškovėms išsiųsti anglų kalba, buvo pažeista jų teisė į gynybą.
- 44 Pirma, dėl prašymų pateikti informacijos anglų kalba išsiuntimo reikia pažymėti, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 42 punkte, Komisijos pareiga užtikrinti teisę į gynybą dar atliekant tyrimus iki pačios procedūros dėl kartelio pradžios siekiama išvengti nepataisomos žalos šiai teisei atliekant tokius tyrimus. Dėl šios priežasties teisę į gynybą Komisija privalo užtikrinti atlikdama, be kita ko, patikrinimus, nes jie gali turėti lemiamos reikšmės renkant įrodymus dėl įmonių neteisėto elgesio, galinčius pagrįsti jų atsakomybę.
- 45 Reikia konstatuoti, kad tokia logika taip pat taikytina per pirminį patikrinimą atitinkamoms įmonėms adresuotiems Komisijos prašymams pateikti informacijos, nes atsakymus į šiuos prašymus Komisija gali panaudoti, kaip šiuo atveju, įrodinėdama neteisėtą šių įmonių elgesį.
- 46 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad nors Komisijos 2009 m. balandžio 7 d., 2009 m. spalio 20 d., 2010 m. kovo 31 d. ir 2010 m. lapkričio 29 d. prašymai *Brugg Kabel* pateikti informacijos buvo išdėstyti anglų kalba, iš bylos medžiagos matyti, kad ieškovės aptariamus prašymus galėjo suprasti pakankamai, kad į juos atsakytų. Be to, reikia pažymėti, kad *Brugg Kabel* paprašė išversti tik tam tikras Komisijos 2009 m. spalio 20 d. prašymo ištraukas, paskui, kai Komisija pateikė prašomą vertimą, *Brugg Kabel* atsakė į šį prašymą pateikti informacijos. Taip pat svarbu pažymėti, jog Komisija tikrai neprašė, kad *Brugg Kabel* į prašymus pateikti informacijos atsakytų anglų kalba. Todėl konstatuotina, kad *Brugg Kabel* galėjo veiksmingai išreikšti savo nuomonę dėl Komisijos prašomos informacijos.
- 47 Be to, tiek, kiek ieškovių argumentus galima suprasti taip, kad Komisijos atsakymas *Brugg Kabel* išsiųstus prašymus pateikti informacijos išdėstyti vokiečių kalba, kaip nurodyta 2009 m. spalio 27 d. rašte, yra Chartijos 41 straipsnio 4 dalies pažeidimas, jie nėra įtikinami. Iš tikrųjų ši nuostata įtvirtina kiekvieno asmens teisę kreiptis į Sąjungos institucijas viena iš Sutarčių kalbų ir gauti atsakymą šia kalba. Tačiau reikia konstatuoti, kad šiuo atveju Komisija kreipėsi į *Brugg Kabel*, prašydama jos pateikti atsakymą, o ne atvirkščiai.
- 48 Antra, dėl pranešimo apie kaltinimus anglų kalba nusiuntimo reikia pažymėti, kad jei Komisija privalo užtikrinti teisę į gynybą pirminiame tyrime, tai *a fortiori* ji turi daryti ir oficialiai pradėjusi administracinę procedūrą, kuri gali būti užbaigta nustatant sankcijas atitinkamoms įmonėms, kaip tai buvo nurodyta šio sprendimo 42 punkte.

- 49 Vis dėlto nagrinėjamu atveju, neatsižvelgiant į ieškovių personalo ir vadovų anglų kalbos supratimo lygį, reikia konstatuoti, kad, kaip matyti iš 2011 m. rugsėjo 1 d. *Brugg Kabel* laiško Komisijai, ieškovės papildomo laiko atsakyti į pranešimą į kaltinimus prašė motyvuodamos ne vertimui reikalingu laiku, o tuo, kad joms reikalingas papildomas laikas detaliau išnagrinėti visus byloje esančius dokumentus ir įvairius pranešime apie kaltinimus išdėstytus argumentus, taip pat tuo, kad jos turi ribotus išteklius šiai užduočiai atlikti. Taigi sunku patikėti, kad jei ieškovės būtų turėjusios sunkumų suprasti anglišką pranešimo apie kaltinimus versiją ar joms būtų reikėję daugiau laiko jį išsiversti, jos apie šias aplinkybes nebūtų užsiminusios, motyvuodamos savo prašymą pratęsti atsakymo į pranešimą apie kaltinimus temina. Taip pat reikia konstatuoti, kad jos sugebėjo atsakyti į pranešimą apie kaltinimus, net jeigu jų atsakymas ir buvo išdėstytas vokiečių kalba, o tai dar kartą patvirtina, kad ieškovės turėjo pakankamai anglų kalbos žinių, kad suprastų joms pateikto kaltinimo pobūdį ir pagrindą ir veiksmingai pareikštų šiuo klausimu savo nuomonę.
- 50 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ieškovių argumentai dėl jų teisės į gynybą pažeidimo per administracinę procedūrą, nes prašymai pateikti informaciją ir pranešimas apie kaltinimus buvo surašyti anglų kalba, turi būti atmesti kaip nepagrįsti.
- 51 Be to, dėl tariamo ieškovių teisės į gynybą pažeidimo vykstant šiam teismo procesui visų pirma reikia pažymėti, kad šis argumentas negali būti atmestas kaip nereikšmingas tik dėl to, kad buvo pateiktas grindžiant pagrindą dėl *Brugg Kabel* teisės į gynybą per administracinę procedūrą pažeidimo.
- 52 Taip pat turi būti atmesti ir ieškovių argumentai, kuriais siekiama, kad būtų atmetos kaip nepriimtinos atsiliepimo į ieškinį dalys, kuriose dėl to, kad nesilaikoma proceso kalbos reikalavimų, pažeidžiama jų teisė į gynybą.
- 53 Šiuo atžvilgiu neginčytina, kad proceso kalba šioje byloje yra vokiečių. Be to, iš 1991 m. gegužės 2 d. Procedūros reglamento, taikyto pateikiant atsiliepimą į ieškinį, 35 straipsnio 3 dalies pirmos ir antros pastraipų matyti, kad proceso kalba turi būti vartojama visų pirma rašytiniuose šalių pareiškimuose ir atsiliepimuose, įskaitant priedus, o visi kiti dokumentai ar jų priedai, parengti ne proceso kalba, turi būti pateikti su vertimu į proceso kalbą.
- 54 Iš to matyti, kad Komisija turėjo pateikti visų atsiliepime į ieškinį pateiktų citatų ne proceso kalba vertimą į proceso kalbą. Komisija negali išvengti šios pareigos, motyvuodama tik tuo, kad tam tikrų ištraukų vertimas pateiktas ginčijamame sprendime, pridėtame prie ieškinio, arba kad kitos citatos yra ištraukos iš ieškinio priedų, arba kad tai ieškovių darbuotojų pareiškimai.
- 55 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Komisija ištaisė šį formos trūkumą, pateikdama aptariamų ištraukų vertimą tripliko prieduose.
- 56 Be to, priešingai, nei nurodo ieškovės, aplinkybė, kad jos jau ieškinyje nurodė kaltinimą dėl proceso kalbos nesilaikymo, neužkerta kelio tokiam trūkumų ištaisymui. Iš tikrųjų pakanka pažymėti, kad aptariamasis kaltinimas susijęs su Komisijos per administracinę procedūrą vartota kalba, o tai nesusiję su proceso kalba teisme.
- 57 Iš to matyti, kad atsiliepimo į ieškinį dalys kita nei proceso kalba negali būti pripažintos nepriimtinomis.
- 58 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, pirma pirmojo pagrindo dalis atmestina kaip nepagrįsta.

b) Dėl Komisijos atsisakymo suteikti galimybę susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais

- 59 Ieškovės kaltina Komisija pažeidus jų teisę į gynybą, nes atsisakė leisti joms ar jų advokatui susipažinti su nekonfidencialia kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų versija (leido labai ribotai susipažinti tik su ABB ir *J–Power Systems* atsakymais), nors šiuose atsakymuose galėjo būti jų kalte paneigiančių įrodymų, visų pirma susijusių su 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimu Divon le Bene (Prancūzija), kurį Komisija klaidingai laiko *Brugg Kabel* dalyvavimo darant pažeidimą pradžia, ir su *Brugg Kabel* dalyvavimo darant pažeidimą laikinu nutraukimu 2005 m.
- 60 Ieškovės tvirtina, kad kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų atskleidimas buvo pateisinamas, nes, pirma, kaip Teisingumo Teismas nusprendė 2004 m. sausio 7 d. Sprendime *Aalborg Portland ir kt. / Komisija* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6), Komisija negali viena nuspręsti, kuri informacija yra reikšminga gynybai, o to, beje, ji neturėjo galimybės padaryti, ir, antra, ji jas kaltina dalyvavus darant vieną ir tęstinį pažeidimą, todėl jos laikomos atsakingomis už kitų įmonių elgesį, prie kurio neprisidėjo ir apie kurį galbūt net nieko nežinojo.
- 61 Ieškovės nurodo, kad, priešingai, nei tvirtina Komisija, galimybės susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais, kuriuose gali būti kalte paneigiančių įrodymų, suteikimas šiuo atveju nebūtų neribotam laikui prailginęs administracinę procedūrą, nes Komisija tokią galimybę susipažinti jau buvo suteikusi kitiems pranešimo apie kaltinimus adresatams.
- 62 Be to, ieškovės tvirtina, kad negalima iš jų reikalauti, jog siekdamos įrodyti, kad dokumentai, kuriuose yra informacijos, galinčios paneigti jų atsakomybę, būtų naudingi jų gynybai, jos tiksliai nurodytų minėtų dokumentų, su kuriais neturėjo galimybės susipažinti, turinį. Reikalavimas *prima facie* įrodymo šiuo klausimu, kaip nurodyta Komisijos minimame 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendime *Shell Petroleum ir kt. / Komisija* (T-343/06, EU:T:2012:478), turėtų palengvinti įmonių, kurioms Komisija atsisakė suteikti galimybę susipažinti su kalte paneigiančiu dokumentu, įrodinėjimo našta ir neturėtų būti aiškinamas taip, kad pateikti šį įrodymą būtų neįmanoma. Ieškovės mano, kad šiuo atveju pakanka, kad jos nurodytų (kaip tai ir padarė), kad kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymai gali patvirtinti, jog nė vienas tariamas kartelio dalyvis 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene neminėjo kaip „susitikimo R“, kuriame *Brugg Kabel* būtų dalyvavusi įgyvendinant kartelį.
- 63 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 64 Šiuo klausimu pirmiausia reikia konstatuoti, jog ieškovių argumentas, kad Komisija turėjo joms suteikti galimybę susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais, nes ji negali viena nuspręsti dėl vykstant procedūrai surinktų dokumentų reikšmės ieškovių gynybai, turi būti atmestas.
- 65 Iš tikrųjų reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1/2003 27 straipsnio pirmą pastraipą Komisija, prieš priimdama sprendimus, kaip numatyta minėto reglamento 7, 8, 23 straipsniuose ir 24 straipsnio 2 dalyje, suteikia įmonėms ar įmonių asociacijoms, kurios yra Komisijos nagrinėjamos bylos subjektas, galimybę būti išklaustytiems dėl klausimų, dėl kurių Komisija buvo pareiškusi prieštaravimų. Šioje nuostatoje taip pat nurodyta, kad „Komisija grindžia savo sprendimus tik tais prieštaravimais, dėl kurių suinteresuotosios šalys galėjo pareikšti pastabų“, ir kad „pareiškėjai turi būti įtraukti į bylos nagrinėjimą“.
- 66 Taigi konkurencijos bylose suteikiant galimybę pranešimo apie kaltinimus adresatams susipažinti su byla pirmiausia siekiama leisti šiems asmenims susipažinti su Komisijos byloje esančiais įrodymais, kad jų pagrindu asmenys galėtų veiksmingai pareikšti nuomonę dėl Komisijos pranešime apie kaltinimus padarytų išvadų, grindžiamų tais įrodymais (2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Corus UK / Komisija*,

C-199/99 P, EU:C:2003:531, 125 punktas). Galimybė susipažinti su byla yra viena iš procesinių garantijų, skirtų apsaugoti teisę į gynybą ir visų pirma užtikrinti, kad būtų galima veiksmingai pasinaudoti teise būti išklaustytam.

- 67 Pagal jurisprudenciją teisė susipažinti su bylos dokumentais reiškia, kad Komisija turi sudaryti suinteresuotajai įmonei galimybę išnagrinėti visus tyrimo byloje esančius dokumentus, kurie gali būti svarbūs jos gynybai. Tai yra tiek kaltę, tiek nekaltumą įrodantys dokumentai, išskyrus kitų įmonių verslo paslaptis, Komisijos vidaus dokumentus ir kitą konfidencialią informaciją (2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. / Komisija*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 68 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 68 Vis dėlto atitinkama įmonė tik administracinio ginčo etapo pradžioje pranešimu apie kaltinimus informuojama apie visus esminius įrodymus, kuriais per šį procedūros etapą remiasi Komisija, ir apie tai, kad ši įmonė turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, kad galėtų veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą. Todėl kitų šalių atsakymas į pranešimą apie kaltinimus iš principo nepriklauso tyrimo bylos dokumentų, su kuriais gali susipažinti šalys, visumai (2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Hoechst / Komisija*, T-161/05, EU:T:2009:366, 163 punktas; 2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Toshiba / Komisija*, T-113/07, EU:T:2011:343, 42 punktas ir 2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Mitsubishi Electric / Komisija*, T-133/07, EU:T:2011:345, 41 punktas).
- 69 Vis dėlto, jei norėdama įrodyti pažeidimą vykstant procedūrai pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį ar EEE susitarimo 53 straipsnio 1 dalį Komisija ketina pasiremti atsakymo į pranešimą apie kaltinimus ištrauka arba prie tokio atsakymo pridėtu dokumentu, kitoms šioje procedūroje dalyvaujančioms įmonėms turi būti sudaryta galimybė pareikšti savo nuomonę dėl tokio įrodymo. Tokiomis aplinkybėmis minėta atsakymo į pranešimą apie kaltinimus ištrauka arba prie šio atsakymo pridėtas dokumentas yra įvairių įmonių, dalyvavusių darant pažeidimą, kaltę patvirtinantis įrodymas (2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Toshiba / Komisija*, T-113/07, EU:T:2011:343, 43 punktas ir 2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Mitsubishi Electric / Komisija*, T-133/07, EU:T:2011:345, 42 punktas).
- 70 Pagal analogiją, jei atsakymo į pranešimą apie kaltinimus ištrauka arba prie tokio atsakymo pridėtas dokumentas gali būti svarbus įmonės gynybai, nes leidžia jai pateikti įrodymų, kurie nepatvirtina šiame etape Komisijos padarytų išvadų, tai yra kaltę paneigiantis įrodymas. Tokiu atveju atitinkamai įmonei turi būti sudaryta galimybė išnagrinėti minėtą ištrauką ar dokumentą ir pateikti dėl jų savo nuomonę (2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Toshiba / Komisija*, T-113/07, EU:T:2011:343, 44 punktas ir 2011 m. liepos 12 d. Sprendimo *Mitsubishi Electric / Komisija*, T-133/07, EU:T:2011:345, 43 punktas).
- 71 Be to, reikia priminti, kad Komisijos pranešimo dėl teisės susipažinti su Komisijos dokumentais byloje pagal SESV 101 ir 102 straipsnius, EEE susitarimo 53, 54 ir 57 straipsnius bei Tarybos reglamentą (EB) Nr. 139/2004 (OL C 325, 2005, p. 7) 8 punkte numatyta, kad „Komisijos byla“ tyrime konkurencijos srityje sudaro visi dokumentai, kuriuos Komisijos Konkurencijos generalinis direktoratas yra gavęs, parengęs arba sukaupęs vykstant tyrimui. Minėto pranešimo 27 punkte nurodyta:

„Teisė susipažinti su byla suteikiama pateikus prašymą ir paprastai tik vieną kartą po Komisijos prieštaravimų šalims pranešimo [pranešimo apie kaltinimus pateikimo] tam, kad būtų užtikrintas šalių lygybės principas ir apsaugota jų teis[ė] į gynybą. Dėl to dažniausiai nesuteikiama teisė susipažinti su kitų šalių atsakymais į Komisijos prieštaravimus [kaltinimus].“

Tačiau šaliai bus suteikta teisė susipažinti su dokumentais, gautais vėlesniuose administracines procedūros etapuose po prieštaravimų [pranešimo apie kaltinimus] pateikimo, jeigu tokie dokumentai gali būti laikytini naujais kaltinamaisiais ar išteisinamaisiais įrodymais, susijusiais su kaltinimais tai šaliai, įvardytais Komisijos pareiškime dėl prieštaravimų [pranešime apie kaltinimus]. Taip bus daroma ypač tais atvejais, kai Komisija ketina remtis naujais įrodymais.“

- 72 Iš to matyti, kad, priešingai, nei tvirtina ieškovės, kai atitinkama įmonė prašo leisti susipažinti su po pranešimo apie kaltinimus gautais dokumentais, būtent Komisija atlieka pirminį tokiuose dokumentuose esančios informacijos galimo kaltę paneigiančio pobūdžio vertinimą.
- 73 Šiuo klausimu pažymėtina, kad ieškovės negali remtis jurisprudencija, pagal kurią Komisija, kuri praneša apie kaltinimus ir priima sprendimą dėl sankcijų, vienašališkai negali nustatyti dokumentų, naudingų atitinkamos įmonės gynybai, nes toks vertinimas, susijęs su Komisijos sudarytoje byloje esančiais dokumentais, negali būti taikomas kitų suinteresuotųjų šalių atsakymams į Komisijos joms pateiktus kaltinimus (2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Shell Petroleum ir kt.* / Komisija, T-343/06, EU:T:2012:478, 89 punktas).
- 74 Taip pat reikia atmesti ieškovių argumentą, jog tai, kad jos kaltinamos dalyvavus darant vieną ir tęstinį pažeidimą, leidžia joms suteikti galimybę susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais, kad jos galėtų pačios identifikuoti šiuose atsakymuose jų kaltę paneigiančius įrodymus. Iš tikrųjų pakanka pažymėti, kad byloje, kuriose priimti 2011 m. liepos 12 d. Sprendimas *Toshiba / Komisija* (T-113/07, EU:T:2011:343), 2011 m. liepos 12 d. Sprendimas *Mitsubishi Electric / Komisija* (T-133/07, EU:T:2011:345) ir 2012 m. rugsėjo 27 d. Sprendimas *Shell Petroleum ir kt.* / Komisija (T-343/06, EU:T:2012:478), ieškovės taip pat buvo kaltinamos dariusios vieną ir tęstinį pažeidimą.
- 75 Antra, dėl ieškovių argumento, kad Komisija iš esmės pažeidė jų teisę į gynybą, kai remdamasi klaidingu informacijos, esančios kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymuose, svarbos jų gynybai vertinimu atsisakė leisti susipažinti joms su nekonfidencialia minėtų atsakymų versija, reikia konstatuoti, kad jis taip pat turi būti atmestas.
- 76 Reikia priminti, kad jei Komisijos turimas dokumentas, kuris gali būti vertinamas kaip kaltę paneigiantis įrodymas, nes gali paneigti dalyvavimu kartelyje kaltinamos įmonės kaltę, šiai įmonei nepateikiamas, įmonės teisė į gynybą pažeidžiama, jei įmonė įrodo, kad aptariamas įrodymas galėjo būti naudingas jos gynybai (šiuo klausimu žr. 2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Siemens ir kt.* / Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:866, 367 punktą).
- 77 Tai gali būti patvirtinta įrodžius, kad neatskleidimas atitinkamos įmonės nenaudai galėjo turėti įtakos procedūros eigai ir Komisijos sprendimo turiniui arba galėjo turėti neigiamos įtakos ar apsunkinti šios įmonės interesų gynybą per administracinę procedūrą (2013 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Siemens ir kt.* / Komisija, C-239/11 P, C-489/11 P ir C-498/11 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2013:866, 368 punktas).
- 78 Galimybė, kad neatskleistas dokumentas galėjo turėti įtakos procedūros eigai ir Komisijos sprendimo turiniui, gali būti įrodyta tik atlikus pirminį tam tikrų įrodymų vertinimą, kuris parodytų, kad neatskleisti dokumentai šių įrodymų atžvilgiu galėjo turėti reikšmės, kurios negalėjo būti nepaisoma (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Fresh Del Monte Produce / Komisija*, T-587/08, EU:T:2013:129, 688 punktas).
- 79 Šiuo atžvilgiu negalima iš ieškovių, kurios nurodė teisės į gynybą pažeidimu grindžiamą pagrindą, reikalauti, kad ieškinyje išdėstytų argumentus ar pateiktų įrodymų visumą, norėdamos įrodyti, jog administracinė procedūra būtų pasibaigusi kitaip, jeigu būtų galėjusios susipažinti su tam tikrais įrodymais, kurie joms niekada nebuvo pateikti. Toks požiūris iš esmės reikštų, kad iš jų reikalaujama pateikti *probatio diabolica* (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Fresh Del Monte Produce / Komisija*, T-587/08, EU:T:2013:129, 689 punktas).
- 80 Vis dėlto ieškovas turi pateikti pirminę informaciją, leidžiančią manyti, kad neatskleisti dokumentai būtų naudingi jo gynybai (2013 m. kovo 14 d. Sprendimo *Fresh Del Monte Produce / Komisija*, T-587/08, EU:T:2013:129, 690 punktas).

- 81 Taigi šiuo atveju reikia patikrinti, ar ieškovių nurodyti argumentai yra pakankama pirminė informacija apie kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų naudą jų gynybai.
- 82 Ieškovės tvirtina, kad susipažinimas su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais būtų leidęs joms įrodyti neigiamą faktą, t. y. kad nei *Pirelli*, nei *Nexans France* nenurodė, jog 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimas Divon le Bene, nuo kurio, Komisijos nuomone, ieškovės pradėjo dalyvauti kartelyje, buvo susitikimas R. Jos nurodo, kad susipažinimas su šiais atsakymais būtų suteikęs galimybę patvirtinti, jog kiti kartelio nariai žinojo, kad jos dalyvavimą kartelyje buvo laikinai nutraukusios 2005 m.
- 83 Pirma, dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene reikia pažymėti, kad, priešingai, nei tvirtina Komisija, aplinkybė, kad šis susitikimas buvo paminėtas 2010 m. kovo 31 d. prašyme pateikti informacijos ir kad ieškovės turėjo galimybę susipažinti su kitų šio prašymo pateikti informacijos adresatų atsakymais, nepanaikina jų suinteresuotumo galimybe susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais. Iš tikrųjų *Nexans France* ir *Pirelli* atsakymų į Komisijos 2010 m. kovo 31 d. prašymą pateikti informacijos, kuriuose šie kartelio dalyviai nepateikė vertinimo dėl savo dalyvavimo 2001 m. gruodžio 14 d. susitikime Divon le Bene ir dėl šio susitikimo tikslo, turinys neleidžia daryti išvadų dėl jų nuomonės šiuo klausimu jų atsakyme į pranešimą apie kaltinimus.
- 84 Vis dėlto reikia pažymėti, jog net jei būtų įrodyta aplinkybė, kad kiti kartelio dalyviai savo atsakymuose į pranešimą apie kaltinimus nepateikė nuomonės dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene pobūdžio, ji savaime negali sustiprinti ieškovių gynybos.
- 85 Iš tikrųjų neginčijama, kad pranešime apie kaltinimus Komisija nurodė, jog susitikimas R 2001 m. gruodžio 14 d. buvo suorganizuotas Divon le Bene ir kad šio susitikimo dalyviai bet kuriuo atveju buvo *Nexans France*, atstovaujama J., *Sagem*, atstovaujama V., ir *Brugg Kabel*, atstovaujama N.
- 86 Tai, kad susipažinusios su šiuo kaltinimu *Nexans France* ir *Sagem* savo atsakymuose į pranešimą apie kaltinimus neginčijo 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene pobūdžio, rodo, kad jos pripažįsta Komisijos inkriminuojamas aplinkybes šiuo klausimu.
- 87 Be to, reikia konstatuoti, kad ieškovių argumentai, kuriais jos siekia įrodyti, jog *Pirelli* nepateikė nuomonės dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene (ieškovės savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus pripažino *Pirelli* dalyvavimą minėtame susitikime (žr. šio sprendimo 156 punktą)), turi būti atmesti. Iš tikrųjų, kadangi Komisija pranešime apie kaltinimus nekaltino *Pirelli* dalyvavus minėtame susitikime, šios bendrovės nuomonės dėl šio susitikimo pobūdžio nepateikimas bet kuriuo atveju negali būti aiškinamas kaip patvirtinimas, kad šis susitikimas buvo antikonkurencinis ar kad jis toks nebuvo.
- 88 Antra, dėl ieškovių argumentų, kad kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymuose tikrai yra įrodymų, galinčių patvirtinti, kad jos buvo laikinai nutraukusios dalyvavimą kartelyje 2005 m., reikia pažymėti, kad jie nepakankamai tikslūs. Iš tikrųjų ieškovės nenurodo, kokias aplinkybes turėtų įrodyti kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymai arba kokius konkrečius pranešime apie kaltinimus išdėstytus Komisijos tvirtinimus, susijusius su jų dalyvavimu kartelyje 2005 m., šie atsakymai galėtų paneigti. Taip pat ieškovės nepaiškina, kodėl mano, kad jų dalyvavimą kartelyje 2005 m. paneigiančių įrodymų turėtų būti visų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymuose.
- 89 Taigi reikia konstatuoti, kad ieškovių argumentai nepateikia pirminės informacijos apie kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų, kurie joms nebuvo atskleisti, naudą jų gynybai.

90 Atsižvelgiant į šio sprendimo 73 punkte nurodytą jurisprudenciją, taip pat kaip nepagrįstą reikia atmesti ieškovių per posėdį nurodytą argumentą, jog aplinkybė, kad Komisija neparengė nekonfidencialios visų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymų versijos, leidžiančios pririnkus atitinkamai įmonei pateikti atsakymuose galimai esančius įmonės kaltę paneigiančius įrodymus, įrodo, jog Komisija šioje byloje nesilaikė procesinio lygiateisiškumo principo.

91 Taigi kaip nepagrįstus reikia atmesti pirmojo ieškinio pagrindo antrą dalį ir visą šį pagrindą.

2. Dėl antrojo pagrindo, grindžiamo Komisijos kompetencijos bausti už pažeidimą, padarytą trečiojoje šalyje ir neturėjusį įtakos EEE, nebuvimu

92 Ieškovės tvirtina, kad Komisija buvo nekompetentinga taikyti SESV 101 straipsnio veiksams, padarytiems ne EEE, ir projektams, realizuotiems ne EEE, nes jie neturėjo įtakos EEE. Nesant įrodymų, kad veiksmai, susiję su kiekvienu iš šių projektų, turėjo tiesioginį, didelį ir numatomą poveikį EEE, kaip tai suprantama pagal jurisprudenciją, Komisija, grįsdama savo ekstrateritorinę kompetenciją, negalėjo paprasčiausiai šių paskirstymų priskirti vienam ir tęstiniam pažeidimui, nebent jai būtų suteikta neribota kompetencija.

93 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

94 Dėl teritorinio SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo reikia priminti, kad SESV 101 straipsnyje įtvirtintos konkurencijos normos draudžia susitarimus ir veiksmus, kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos „vidaus rinkoje“ trukdymas, ribojimas arba iškraipymas.

95 Be to, reikia pažymėti, kad sąlygos teritoriniam SESV 101 straipsnio taikymui gali atsirasti dviem atvejais.

96 Pirma, SESV 101 straipsnio taikymas pagrįstas, kai jame nurodyti veiksmai buvo daromi vidaus rinkos teritorijoje, ir nėra svarbu, kur jie buvo pradėti. Iš tikrųjų, jei konkurencijos teisėje nustatytų draudimų taikymas priklausytų nuo kartelio sudarymo vietos, įmonėms neabejotinai būtų suteiktas lengvas būdas apeiti šiuos draudimus (1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Ahlström Osakeyhtiö ir kt. / Komisija*, 89/85, 104/85, 114/85, 116/85, 117/85 ir 125/85–129/85, EU:C:1988:447, 16 punktas).

97 Antra, kaip jau Teisingumo Teismas yra nusprendęs, SESV 101 straipsnis taikomas, kai galima numatyti, kad jame nurodytas elgesys sukelia tiesioginį ir didelį poveikį vidaus rinkai (1971 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Béguelin Import*, 22/71, EU:C:1971:113, 11 punktas). Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad toks vertinimas turi tokį patį tikslą kaip ir vertinimas, grindžiamas susitarimo įgyvendinimu Sąjungos teritorijoje, t. y. aprėpti elgesį, kuris akivaizdžiai nebuvo pradėtas šioje teritorijoje, tačiau jo antikoncepcinį poveikį galima justti Sąjungos rinkoje.

98 Taip pat reikia pažymėti, kad SESV 101 straipsnio taikymo sąlygos, nurodytos šio sprendimo 96 ir 97 punktuose, yra alternatyvios, o ne kumuliacinės, siekiant nustatyti Komisijos kompetenciją konstatuoti šios nuostatos pažeidimą ar užkirsti jam kelią.

99 Ginčijamame sprendime Komisija nusprendė, kad šiuo atveju buvo tenkinama sąlyga dėl kartelio įgyvendinimo EEE ir sąlyga dėl jo įtakos EEE (ginčijamo sprendimo 467–469 konstatuojamosios dalys).

100 Ieškovės tvirtina, kad norėdama pagrįsti SESV 101 straipsnio teritorinį taikymą šiai nagrinėjamo pažeidimo daliai Komisija turėjo įrodyti, kad visi ne EEE įgyvendinti projektai turėjo pakankamą poveikį Sąjungai, kaip reikalaujama pagal jurisprudenciją.

101 Su tokiais argumentais negalima sutikti.

- 102 Dėl kartelio veiksmų, susijusių su projektais ne EEE, įgyvendinimo reikia pažymėti, kad susitarimas dėl „eksporto teritorijų“, pagal kurį Europos ir Azijos gamintojai dalijosi projektus minėtose teritorijose, buvo įgyvendinamas EEE teritorijoje. Kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 79 konstatuojamosios dalies ir 247 konstatuojamosios dalies, kurioje daroma nuoroda į 468 konstatuojamąją dalį, Graikija nepriklausė „Europos nacionalinei teritorijai“ pagal susitarimą dėl „nacionalinės teritorijos“, todėl projektai Graikijoje buvo skirstomi pagal susitarimą dėl „eksporto teritorijų“, laikantis „60/40 kvotos“. Be to, iš ginčijamo sprendimo 81 ir 82 konstatuojamųjų dalių taip pat matyti, kad kartelio A nariai manė, jog projektai, apimantys vieną Sąjungos valstybę narę ir trečiąją šalį, patenka į 60 % kvotą, skirtą kartelio R nariams, pavyzdžiui, šio sprendimo 232 punkte nurodyti projektai, jungiantys Ispaniją ir Maroką.
- 103 Vis dėlto taip pat reikia pažymėti, kad Europos įmonės, kurios pagal susitarimą dėl „nacionalinės teritorijos“ turėjo nekonkuruoti dėl projektų Azijos įmonių „nacionalinėje teritorijoje“, iš esmės nesilaikė šio reikalavimo EEE teritorijoje.
- 104 Priešingai, nei tvirtina ieškovės, tai nereiškia, kad Komisija turėjo pateikti įrodymų, jog visi projektai už EEE ribų dėl susitarimo dėl „nacionalinės teritorijos“ turėjo pakankamos įtakos Sąjungai, kad galėtų pagrįsti teritorinį SESV 101 straipsnio taikymą.
- 105 Iš tikrųjų, kaip matyti iš šio sprendimo 97 punkte nurodytos jurisprudencijos, Komisija SESV 101 straipsnio taikymą vienam ir tęstiniam pažeidimui, koks buvo konstatuotas ginčijamame sprendime, galėjo grįsti numatomu tiesioginiu ir dideliu jo poveikiu vidaus rinkai.
- 106 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad SESV 101 straipsnis gali būti taikomas antikonkurenciniams veiksams ir susitarimams, jei galima numatyti, kad kartu šie veiksmai ir susitarimai turi tiesioginį ir didelį poveikį vidaus rinkai. Įmonėms negalima leisti netaikyti Sąjungos konkurencijos taisyklių derinant kelias elgesio apraiškas, kuriomis siekiama to paties tikslo, jeigu kiekviena iš šių apraiškų atskirai negali sukelti tiesioginio ir didelio poveikio minėtoje rinkoje, tačiau jos visos kartu gali tai padaryti.
- 107 Reikia pažymėti, kad kartelio vienintelis tikslas buvo apriboti konkurenciją dėl (labai) aukštos įtampos povandeninių ir požeminių elektros kabelių projektų konkrečiose teritorijose, susitariant pasidalyti rinkas ir klientus ir taip iškraipant normalią konkurenciją EEE.
- 108 Iš to matyti, kad, priešingai, nei teigia ieškovės, būtent bendrai atsižvelgiant į atskirų vieną ir tęstinį pažeidimą sudarančių veiksmų poveikį, aprašytą ginčijamo sprendimo 493 konstatuojamojoje dalyje, įskaitant ir susijusį su ne EEE vykdytiniais projektais, reikėjo įvertinti, ar šiuo atveju taikytinas SESV 101 straipsnis.
- 109 Reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, ginčijamo sprendimo 469 konstatuojamojoje dalyje konstatuodama, jog kartelio narių veiksmų ir susitarimų poveikis konkurencijai EEE, įskaitant vidaus rinką, buvo numatomas, didelis ir tiesioginis.
- 110 Šiuo klausimu pakanka atsižvelgti į elgesio galimą poveikį konkurencijai, kad būtų tenkinamas reikalavimas dėl numatomumo.
- 111 Dėl nagrinėjamų veiksmų tiesioginio poveikio Sąjungos teritorijoje reikia pažymėti, kad šie veiksmai neišvengiamai turėjo tiesioginę įtaką aukštos ir labai aukštos įtampos elektros kabelių tiekimui minėtoje teritorijoje, nes toks buvo atskirų susitikimų ir kontaktų tarp kartelio narių tikslas (ginčijamo sprendimo 66 konstatuojamoji dalis). Be to, pasidalijimas tarp kartelio narių tiesiogiai šios teritorijos viduje ir už jos ribų turėjo numatomą poveikį konkurencijai minėtoje teritorijoje, kaip tai teisingai konstatavo Komisija.

- 112 Dėl didelio poveikio Sąjungoje reikia nurodyti kartelyje dalyvavusių gamintojų skaičių ir dydį (jie užėmė beveik visą rinką), didelį su įvairiais susitarimais susijusių produktų asortimentą ir nagrinėjamų veiksmų sunkumą. Taip pat reikia priminti ilgą vieno ir tęstinio pažeidimo trukmę, t. y. 10 metų. Visi šie veiksniai kartu įrodo didelį nagrinėjamų veiksmų poveikį Sąjungos teritorijoje (ginčijamo sprendimo 66, 492, 493 ir 620 konstatuojamosios dalys).
- 113 Taigi reikia konstatuoti, kad vienas ir tęstinis pažeidimas, kokį Komisija konstatavo ginčijamame sprendime, patenka į SESV 101 straipsnio taikymo sritį, o Komisija kompetentinga už jį nubausti. Tokiomis aplinkybėmis Komisija neturėjo konkrečiai įrodyti, kad SESV 101 straipsnio taikymo sąlygos buvo tenkinamos dėl kiekvieno projekto, kuris turėjo būti įgyvendintas ne EEE.
- 114 Be to, dėl ieškovių kaltinimo, kad Komisija susitarimo dėl „eksporto teritorijų“ poveikio EEE nebuvimą apėjo dirbtinai susitarimą integruodama į vieną ir tęstinį pažeidimą, kad galėtų jam taikyti SESV 101 straipsnį, reikia pažymėti, kad iš tikrųjų taip siekiama ginčyti Komisijos ginčijamame sprendime nurodytą vieną ir tęstinį pažeidimą, o ne SESV 101 straipsnio taikymą jam.
- 115 Be to, reikia pažymėti, kad ieškovės nenurodo jokių įrodymų, galinčių pagrįsti šį kaltinimą, todėl jį reikia atmesti kaip paprasčiausią tvirtinimą.
- 116 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, antrąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

3. Dėl trečiojo ir ketvirtojo pagrindų, susijusių su vertinimo klaida, nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu, klaidingais faktais, įrodymų iškreipimu ir pareigos motyvuoti nesilaikymu dėl tariamo ieškovių dalyvavimo darant vieną ir tęstinį pažeidimą

- 117 Grįsdamos trečiąjį ir ketvirtąjį pagrindus, kuriuos reikia nagrinėti kartu, ieškovės nurodo įvairius argumentus. Pirma, jos kaltina Komisiją, kad ši atskirus kartelio elementus pripažino vienu pažeidimu. Antra, jos tvirtina, kad Komisija nesilaikė pareigos motyvuoti, kalbant apie jų dalyvavimo darant pažeidimą laikiną nutraukimą, ir, be kita ko, nepateikė pakankamų įrodymų dėl jų dalyvavimo darant pažeidimą pradžios ir jo nepertraukiamos trukmės. Trečia, jos kaltina Komisiją, kad ši joms priskyrė atsakomybę už vieną ir tęstinį pažeidimą, nors jos neturėjo ketinimų prisidėti prie bendrų kartelio tikslų ir nežino apie tam tikrą neteisėtą elgesį. Ketvirta, jos tvirtina, kad Komisija turėjo įrodyti, kad jos žinojo apie susitarimus dėl kiekvieno projekto arba kad galėjo juos numatyti bent dėl nacionalinių rinkų ar povandeninių elektros kabelių projektų. Penkta, jos kaltina Komisiją, kad ši nepatiksline, dėl kurių projektų buvo susitarta, o tik panaudojo santrumpas ar bendrines nuorodas ir tą patį projektą pristatė kaip kelis atskirus projektus dėl nežymių skyrimo skirtumų.

a) Pirminės pastabos

- 118 Iš jurisprudencijos matyti, kad Komisija turi įrodyti ne tik kartelio buvimą, bet ir jo trukmę. Kiek tai konkrečiai susiję su SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimo įrodymų rinkimu, Komisija turi įrodyti konstatuotus pažeidimus ir pateikti pakankamai įrodymų, patvirtinančių pažeidimą sudarančių aplinkybių buvimą. Kilus abejonių, teismas jas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai. Todėl teismas negali pripažinti, kad Komisija pateikė pakankamai pažeidimo buvimo įrodymų, jei šiuo klausimu vis dar turi abejonių, ypač nagrinėjant ieškinį dėl sprendimo, kuriuo skirta bauda, panaikinimo arba dėl šios baudos dydžio sumažinimo. Pastaruoju atveju reikia atsižvelgti į nekaltumo prezumpcijos principą, kuris yra viena iš Sąjungos teisės sistemos saugomų ir Chartijos 48 straipsnio 1 dalyje įtvirtintų pagrindinių teisių. Atsižvelgiant į atitinkamų pažeidimų pobūdį ir už juos skirtų sankcijų pobūdį bei griežtumą, nekaltumo prezumpcijos principas galioja ir per procedūras dėl įmonėms taikomų konkurencijos taisyklių pažeidimo, per kurias gali būti skirtos vienkartinės ar periodinės baudos. Taigi Komisija turi pateikti tikslių ir nuoseklių įrodymų,

- patvirtinančių, kad pažeidimas tikrai buvo padarytas (žr. 2013 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Trelleborg Industrie ir Trelleborg / Komisija*, T-147/09 ir T-148/09, EU:T:2013:259, 50 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 119 Vis dėlto pagal jurisprudenciją nebūtinai kiekvienas Komisijos pateiktas įrodymas turi atitikti šiuos kriterijus dėl kiekvieno pažeidimo elemento. Pakanka, kad šiuos reikalavimus bendrai atitiktų institucijos pateiktų įrodymų visuma (žr. 2013 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Trelleborg Industrie ir Trelleborg / Komisija*, T-147/09 ir T-148/09, EU:T:2013:259, 51 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 120 Be to, įprasta, kad antikonkurencinius susitarimus ir veiksmus apimanti veikla vykdoma pogrindyje, susitikimai vyksta slapta ir parengiama kuo mažiau su tuo susijusių dokumentų. Iš to matyti, kad jei Komisija ir randa aiškių neteisėtų subjektų ryšių įrodymų, kaip antai susitikimų protokolų, šie įrodymai paprastai būna fragmentiški ir pavieniai, todėl tam tikras aplinkybes dažnai prireikia patvirtinti naudojant dedukcijos metodą. Dėl to daugeliu atvejų tai, ar egzistuoja antikonkurencinių veiksmų ar susitarimų, turi būti nustatoma remiantis tam tikrais sutapimais ir nuorodomis, kurie, nagrinėjami kartu ir nesant kito logiško paaiškinimo, gali būti konkurencijos taisyklių pažeidimo įrodymas (2004 m. sausio 7 d. Sprendimo *Aalborg Portland ir kt. / Komisija*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, EU:C:2004:6, 55–57 punktai; 2007 m. sausio 25 d. Sprendimo *Sumitomo Metal Industries ir Nippon Steel / Komisija*, C-403/04 P ir C-405/04 P, EU:C:2007:52, 51 punktas).
- 121 Be to, pagal jurisprudenciją reikalaujama, kad, nesant įrodymų, tiesiogiai pagrindžiančių pažeidimo trukmę, Komisija turi remtis bent faktinių aplinkybių, pakankamai artimų laiko atžvilgiu, įrodymais, kad būtų galima pagrįstai manyti, jog pažeidimas nepertraukiamai tęsėsi nuo vienos iki kitos konkrečios datos (1994 m. liepos 7 d. Sprendimo *Dunlop Slazenger / Komisija*, T-43/92, EU:T:1994:79, 79 punktas; 2006 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *Peróxidos Orgánicos / Komisija*, T-120/04, EU:T:2006:350, 51 punktas ir nurodyta jurisprudencija).

b) Dėl vieno pažeidimo

- 122 Ieškovės iš esmės teigia, kad Komisijos nustatytas elgesys neatitinka jurisprudencijoje įtvirtintų vieno ir tęstinio pažeidimo kriterijų. Jos konkrečiai tvirtina, kad prekės ir paslaugos nėra tapačios, nes povandeniniai elektros kabeliai ir požeminiai elektros kabeliai priklauso skirtingoms rinkoms, tik iš dalies sutampa įmonės, dalyvavusios darant pažeidimą, nes ieškovės, *Silec Cable, Mitsubishi Cable Industries, SWCC Showa Holdings, LS Cable & Systemd, Taihan Electric Wire* ir *nkt cables* negamina povandeninių elektros kabelių, tik iš dalies sutampa atskirose kartelio dalyse dalyvavę fiziniai asmenys, nes *Pirelli & C.* ar *Prysmian, nkt cables* ir ABB visada siūsdavo skirtingus asmenis į susitikimus dėl povandeninių elektros kabelių ir susitikimus dėl požeminių elektros kabelių, taip pat nesutampa susitarimų įgyvendinimo būdai, nes požeminių elektros kabelių projektai ir povandeninių elektros kabelių projektai visada būdavo aptariami atskirai, o nuomonės dėl „60/40 kvotos“ buvo rengiamos atskirai kiekvienam elektros kabelių tipui. Jos taip pat nurodo, kad Komisija neįrodė atskirų veiksmų vienas kitą papildančio ryšio.
- 123 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 124 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip matyti iš suformuotos jurisprudencijos, SESV 101 straipsnio 1 dalis gali būti pažeista ne tik atskiru veiksmu, bet ir keliais veiksmis arba tęsine veika, nors viena ar kelios šių kelių veiksmų ar tęstinės veikos sudedamosios dalys taip pat galėtų būti pripažintos atskiru minėtos nuostatos pažeidimu. Taigi, jei įvairiais veiksmis vykdomas „bendras planas“, nes siekiama vieno tikslo – iškreipti konkurenciją bendrojoje rinkoje, Komisija turi teisę priskirti atsakomybę už tokius veiksmus, remdamasi dalyvavimu darant visą pažeidimą (2012 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Komisija / Verhuizingen Coppens*, C-441/11 P, EU:C:2012:778, 41 punktas ir 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Villeroy & Boch / Komisija*, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 55 punktas).

- 125 Jurisprudencijoje nustatyta nemažai kriterijų, kurie svarbūs vertinant, ar padarytas vienas pažeidimas, būtent tikslų, kurių siekiama nagrinėjama veiksmis, tapatumas, susijusių prekių ir paslaugų tapatumas, dalyvavusių atliekant veiksmus įmonių tapatumas ir įgyvendinimo sąlygų tapatumas. Be to, kiti svarbūs kriterijai, į kuriuos galima atsižvelgti atliekant šį vertinimą, yra įmonių interesais veikusių fizinių asmenų tapatumas ir nagrinėjamų veiksmų geografinės taikymo srities tapatumas (2013 m. gegužės 17 d. Sprendimo *Trelleborg Industrie ir Trelleborg / Komisija*, T-147/09 ir T-148/09, EU:T:2013:259, 60 punktas).
- 126 Nagrinėjamu atveju susitarimas dėl „nacionalinės teritorijos“ ir elektros kabelių projektų priskyrimas pagal europinį kartelio lygmenį EEE dėl povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių ir požeminių aukštos įtampos elektros kabelių buvo įgyvendinami vienu metu ir juose dalyvavo tie patys Europos gamintojai, o kalbant apie minėtą susitarimą ir susitarimą dėl „eksporto teritorijų“ – tie patys Pietų Korėjos ir Japonijos gamintojai. Be to, priešingai, nei teigia ieškovės, išskyrus *Pirelli* atvejį, įmonėms skirtingose kartelio dalyse atstovavę fiziniai asmenys buvo tie patys. Be to, skirtingomis priemonėmis buvo siekiama bendro tikslo, t. y. sukurti pasaulinės (išskyrus JAV) aukštos įtampos kabelių projektų rinkos pasidalijimo sistemą.
- 127 Ieškovių argumentai negali paneigti šios išvados.
- 128 Iš tikrųjų dėl tvirtinimo, kad pažeidimas negali būti kvalifikuojamas kaip vienas pažeidimas, nes požeminiai aukštos įtampos elektros kabeliai ir povandeniniai aukštos įtampos elektros kabeliai yra atskiri produktai, kuriais tenkinami skirtingi poreikiai ir kurie priklauso skirtingoms rinkoms, reikia pažymėti, kad, pirma, susitarime dėl „nacionalinės teritorijos“ neišskiriami elektros kabeliai pagal jų tipą. Antra, priešingai, nei tvirtina ieškovės, iš Komisijos pateiktų „europinio lygmens“ (ginčijamo sprendimo 333–338, 399 ir 400 konstatuojamosios dalys) ir „A/R lygmens“ (minėto sprendimo 106 konstatuojamoji dalis) kartelio kontrolės mechanizmo veikimo pavyzdžių matyti, kad požeminių aukštos įtampos elektros kabelių projektai ir povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektai galėjo kompensuoti vienas kitą, todėl įmonei kartelio dalyvei nebuvo jokio skirtumo šiuo atžvilgiu. Tai aiškiai matyti iš el. laiškų, kurių turinys nurodytas ginčijamo sprendimo 399 konstatuojamojoje dalyje: *Prysmian* darbuotojas A. nurodė, *Nexans France* darbuotojui R., kad jis atsisako *Prysmian* paskirtą povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projekto žeminę dalį kompensuoti kitu projektu, tačiau mato subrangos galimybę, laikantis projektų paskyrimo Sąjungoje principų, nedarydamas jokio skirtumo, ar tai būtų povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektai, ar požeminiai aukštos įtampos elektros kabelių projektai.
- 129 Šiuo atveju aplinkybė, kad tam tikros įmonės kartelio šalys, kaip antai ieškovės, neturėjo pajėgumų ar noro siekti, kad joms būtų skirti povandeninių elektros kabelių projektai, neturi jokios reikšmės.
- 130 Dėl ieškovių tvirtinimo, kad per A/R susitikimus povandeninių elektros kabelių projektai ir požeminių elektros kabelių projektai buvo aptariami skirtinguose susirinkimuose, pakanka pažymėti, kad net jei kai kuriuose iš šių susitikimų skirtingo elektros kabelių tipo projektai buvo aptariami atskirai, kaip tai matyti iš kvietimų į 2003 m. rugsėjo 11 d. ir 2004 m. sausio 28 d. susitikimus, tokį tvirtinimą paneigia tai, kad kitais atvejais povandeninių elektros kabelių projektai ir požeminių elektros kabelių projektai buvo aptariami per tą patį susitikimą. Iš tikrųjų atsakydama į Bendrojo Teismo klausimą Komisija pateikė ginčijamo sprendimo I priedo ištrauką, kurioje nurodyti tam tikri susitikimai, dėl kurių aišku, kad bendruose posėdžiuose buvo aptariami tiek požeminiai elektros kabeliai, tiek povandeniniai elektros kabeliai. Komisija patikslino, kad šioje ištraukoje nėra jokios informacijos apie susitikimus, per kuriuos buvo organizuoti atskiri posėdžiai paeiliui einančiomis dienomis, ar susitikimus, kurių organizacija aiškiai rodytų, jog požeminių elektros kabelių ir povandeninių elektros kabelių projektai būtų svarstomi per skirtingus posėdžius. Vis dėlto ji pažymi, kad net per tokio pobūdžio susitikimus įmonių atstovai buvo tie patys, aptariant tiek požeminius elektros kabelius, tiek povandeninius elektros kabelius. Be to, ji pateikė minėto priedo išnašose nurodytų įrodymų, kuriais remiasi tvirtindama, kad povandeninių aukštos įtampos kabelių projektai ir požeminių aukštos įtampos elektros kabelių projektai buvo aptariami per tuos pačius minėtų susitikimų posėdžius.

- 131 Bendrojo Teismo per posėdį paprašytos pateikti nuomonę dėl šių dokumentų ieškovės tik nurodė: kadangi nedalyvavo A/R susitikimuose, negali pakomentuoti jų veikimo.
- 132 Vis dėlto iš Komisijos pateiktų įrodymų matyti, kad požeminių aukštos įtampos elektros kabelių projektai ir povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektai buvo aptariami bendrame posėdyje mažiausiai trylikoje A/R susitikimų, vykusių nuo 2001 m. vasario 22 d. iki 2003 m. kovo 27 d. Šios išvados pakanka atmesti ieškovių argumentą, kad požeminių elektros kabelių projektai ir povandeninių elektros kabelių projektai buvo aptariami skirtinguose minėtų susitikimų posėdžiuose.
- 133 Dėl ieškovių argumento, kad per kartelio R narių susitikimus povandeninių elektros kabelių projektai ir požeminių elektros kabelių projektai taip pat buvo aptariami atskirai, reikia pažymėti, kad jos nenurodo jokio įrodymo, kad pagrįstų šį argumentą.
- 134 Šiuo klausimu iš ginčijamo sprendimo 114, 249 ir 534 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija manė, jog susitikimai R, prieš kuriuos išvakarėse būdavo organizuojama bendra visų atvykusių dalyvių vakarienė, prasidėdavo bendra dalimi, per kurią visos šalys aptardavo bendrą situaciją rinkoje ir savo įmonėse. Remiantis ginčijamame sprendime pateiktu aprašymu, per šią bendrą dalį *Nexans France* ir *Pirelli / Prysmian* taip pat informuodavo mažuosius Europos gamintojus, kokios yra ieškovės, apie įvykius per susitikimus A/R, tuomet dalyviai diskutuodavo dėl projektų EEE ir „eksporto teritorijose“ ir nurodydavo, kuris gamintojas gavo ar išreiškė „norą“ ar „interesą“ dėl tam tikrų projektų. Šis susitikimo R eigos aprašymas leidžia manyti, kad šalys aptardavo visus projektus, neišskirdamos požeminių elektros kabelių projektų ar povandeninių elektros kabelių projektų. Vis dėlto iš ieškovių atsakymo į pranešimą apie kaltinimus matyti, kad per 2003 m. lapkričio 18 ir 19 d. susitikimą R vyko atskiri posėdžiai dėl požeminių elektros kabelių projektų ir povandeninių elektros kabelių projektų. Siekiant išsiaiškinti šį klausimą, pritaikius proceso organizavimo priemonę Komisijos buvo paprašyta patikslinti Bendrajam Teismui, kodėl per administracinę procedūrą jos surinkti įrodymai leido nuspręsti, kad požeminių elektros kabelių projektai ir povandeninių elektros kabelių projektai per susitikimus R buvo aptariami bendrai. Atsakydama į šį prašymą Komisija pateikė 2003 m. kovo 27 d. susitikimo A/R Tokijuje (Japonija), 2003 m. balandžio 23 d. ir 2005 m. gegužės 12 d. susitikimų R protokolus, taip pat *J–Power Systems* atsakymo į Komisijos prašymą pateikti informacijos ištrauką.
- 135 Bendrojo Teismo paprašytos dėl šių dokumentų pateikti nuomonę per posėdį ieškovės, nenurodydamos vieno konkretaus iš šio sprendimo 134 punkte minėtų susitikimų R, pažymėjo, kad minėti susitikimai iš tikrųjų vyko tą pačią dieną, tačiau buvo išskirti du atskiri posėdžiai. Jos nurodo, kad pirmasis posėdis, skirtas povandeniniams elektros kabeliams, vyko ryte, o antrasis posėdis, skirtas požeminiams elektros kabeliams – po pietų. Jos taip pat paaiškina, kad kartais abu posėdžiai vykdavo ne tą pačią dieną, o skirtingomis viena paskui kitą einančiomis dienomis. Jos taip pat tvirtina, kad šių atskirų posėdžių dalyviai neabejotinai iš dalies skyrėsi, nes bendrovės, kurios buvo suinteresuotos tik požeminiams elektros kabeliams, kaip antai jos pačios, niekada nedalyvavo susitikime dėl povandeninių elektros kabelių. Ieškovės nurodo, kad, kiek joms yra žinoma, nėra minėtų susitikimų protokolo, kuriame būtų kalbama apie bendrą susitikimą.
- 136 Vis dėlto pirmiausia reikia pažymėti, kad iš 2003 m. balandžio 23 d. susitikimo R protokolo matyti, jog šio susitikimo dalyviai, įskaitant *Brugg Kabel* atstovus, buvo informuoti apie diskusijas, vykusias per 2003 m. kovo 27 d. susitikimą A/R. Iš pastarojo susitikimo protokolo matyti, kad susitikime buvo diskutuojama dėl povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektų. Taip pat reikia pažymėti, kad iš ginčijamo sprendimo I priedo matyti, kad *Brugg Kabel* dalyvavo 2004 m. birželio 30 d. ir liepos 1 d. susitikime R, ir to ieškovės neginčia. Iš šio susitikimo protokolo negalima daryti išvados, kad susitikime vyko atskiros diskusijos dėl povandeninių elektros kabelių ir požeminių elektros kabelių, nes visi aptarti projektai buvo minimi nedarant jokių nuorodų šiuo klausimu. Be to, iš šio protokolo dalies „Ongoing projects“ matyti, kad susitikime buvo diskutuojama dėl projektų „Italy Sardinia“ ir „Sarco“. Iš tikrųjų, priešingai, nei tvirtina Komisija, iš *J–Power Systems* atsakymo į Komisijos prašymą pateikti informacijos ištraukos negalima daryti išvados, jog šie projektai yra povandeninių elektros kabelių projektai, nes *J–Power Systems* lentelėje tai aiškiai nenurodyta. Vis dėlto iš 2004 m. birželio

- 30 d. ir liepos 1 d. susitikimo R protokolo matyti, kad dėl projekto „Sarco“ kilo sunkumų Prancūzijos ir Italijos elektros tinklų operatoriams, o tai patvirtina Komisijos tvirtinimą, kad šis projektas susijęs su Sardinijos ir Korsikos sujungimu, taigi tai yra povandeninių elektros kabelių projektas. Galiausiai iš 2005 m. gegužės 12 d. susitikimo R protokolo matyti, kad per susitikimą buvo kalbama apie projektus „Ireland 220 kV“ ir „GCC“. Šie projektai *J-Power Systems* atsakymo į Komisijos prašymą pateikti informacijos ištraukoje aiškiai nurodyti kaip povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektai.
- 137 Be to, aplinkybė, kad susitikimų R posėdžių, skirtų požeminiams elektros kabeliams, dalyviai buvo ne tie patys kaip susitikimų posėdžių, skirtų povandeninių elektros kablams, dalyviai, yra paprasčiausia pasekmė to, jog tam tikri kartelio nariai negamino povandeninių elektros kabelių ir galėjo būti mažiau suinteresuoti dalyvauti šio tipo elektros kabeliams skirtuose posėdžiuose. Vis dėlto, atsižvelgiant į visus kitus kartelio požymius, vien tik iš šios aplinkybės negalima daryti išvados, kad jį sudarė du atskiri karteliai, susiję atitinkamai su povandeniniais elektros kabeliais ir požeminiais elektros kabeliais.
- 138 Iš to matyti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, kad požeminių aukštos įtampos elektros kabelių projektai ir povandeninių aukštos įtampos elektros kabelių projektai susitikimuose R buvo aptariami tuo pačiu metu, net jei kartais buvo organizuojami atskiri posėdžiai, pavyzdžiui, per 2003 m. lapkričio 18 ir 19 d. susitikimus.
- 139 Dėl ieškovių argumento, kad dėl požeminių elektros kabelių projektų ir povandeninių elektros kabelių projektų „kartelio lygmeniu A/R“ buvo parengtos atskiros nuomonės, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 99 konstatuojamosios dalies, šių nuomonių formali struktūra buvo tokia pati ir jose laikytasi tokios pačios pasidalijimo proporcijos, t. y. „60/40 kvotos“. Nors tai nėra aiškiai nurodyta minėtame sprendime, yra tikimybė, kad poreikis parengti atskiras nuomones susijęs su noru nepakenkti įmonėms, kurios negamina kurio nors vieno elektros kabelių tipo, kaip būtų ieškovių atveju, jei, pavyzdžiui, kartelio R nariams skirtą „60/40 kvotos“ dalį sudarytų tik povandeninių elektros kabelių projektai.
- 140 Dėl ieškovių argumento, kad Komisija turėjo atsižvelgti į atskirų kartelio elementų vienas kitą papildančio ryšio nebuvimą, pakanka priminti, kad pagal jurisprudenciją, siekiant skirtingus veiksmus pripažinti vienu tęstiniu pažeidimu, nereikia patikrinti, ar tarp jų yra vienas kito papildymo ryšys, t. y. ar kiekvienu iš jų buvo siekiama vienos arba kelių pasekmių įprastai konkurencijai ir sąveikaujant prisidėta prie bendro antikonkurencinio poveikio, kurio norėjo jo autoriai, vykdamys bendrą vieno tikslo siekiantį planą. Tačiau sąlyga, susijusi su vieno tikslo sąvoka, reikalauja, kad būtų patikrinta, ar nėra pažeidimą sudarantiems skirtingiems veiksams būdingų veiksmų, kurie gali rodyti, kad realiu kitų dalyvių elgesiu nesiekama tokio paties tikslo arba antikonkurencinio poveikio, todėl jis nėra „bendro plano“ dalis dėl siekiamo identiško tikslo – iškreipti konkurenciją vidaus rinkoje (žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Villeroy & Boch / Komisija*, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 58 punktą ir nurodytą jurisprudenciją). Reikia priminti, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 126 punkte pateiktos išvados, sąlyga dėl pažeidimo vieno tikslo nagrinėjamu atveju yra tenkinama.
- 141 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, jog atskiri kartelio elementai sudarė vieną ir tęstinį SESV 101 straipsnio pažeidimą.

c) Dėl ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą trukmės

- 142 Ieškovės ginčija tiek Komisijos nustatytą jų dalyvavimo kartelyje pradžios datą, t. y. 2001 m. gruodžio 14 d., tiek tvirtinimą, kad jos dalyvavo kartelyje nepertraukiamai.

1) *Dėl ieškovių dalyvavimo kartelyje pradžios*

143 Ieškovės tvirtina, kad Komisija neįrodė, jog 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimas Divon le Bene buvo susitikimas R, kaip jis apibūdintas ginčijamame sprendime, arba susitikimas, per kurį jos dalyvavo konkurencijos teisės neatitinkančioje veikloje. Jos nurodo, jog Komisijos pateikti įrodymai nepatvirtina, kad jos pradėjo dalyvauti kartelyje laikotarpiu nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2002 m. liepos 3 d.

144 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

145 Šiuo atžvilgiu pirmiausia reikia išnagrinėti ieškovių tvirtinimą, kad Komisija nepateikė 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene antikoncepcinio pobūdžio įrodymų, paskui prireikus – klausimą, ar Komisijos surinkti įrodymai buvo pakankami įrodyti, kad ieškovės pradėjo dalyvauti kartelyje iki 2002 m. liepos 3 d.

146 Iš bylos medžiagos matyti, kad 2010 m. kovo 31 d. Komisijos prašymo pateikti informacijos klausimas Nr. 4 išdėstytas taip:

„Komisija turi informacijos, kad tarp konkurentų vyko keli susitikimai, taip pat įvairaus pobūdžio kontaktai (faksimiliniai pranešimai, el. laišakai, telefoniniai pokalbiai ir kt.), kurių sąrašas pateikiamas toliau d punkte. Konkrečiai kalbant, <...> informacija apie tai, kad šie jūsų įmonės atstovai dalyvavo tokiuose susitikimuose / palaikė kontaktus: [N., P. ir K.]

Dėl toliau d punkte nurodytų susitikimų ir kitų tokio paties pobūdžio susitikimų, kurie galėjo vykti tarp konkurentų, prašome pateikti arba nurodyti:

- susitikimo datos patvirtinimą,
- kas inicijavo susitikimą,
- kas organizavo ir sušaukė susitikimą,
- tikslią susitikimo vietą,
- visų susitikimo dalyvių pavardes, pareigas ir įmonių, kurioms jie atstovavo, pavadinimus,
- darbotvarkės klausimus,
- asmenis, parengusius darbotvarkę,
- susitikimo protokolą,
- konkrečią susitikimo geografinę aprėptį.

Prašome pateikti visų esamų dokumentų – ar tai būtų ranka rašyti, ar spausdinti, skaitmeniniai ar bet kokio kito formato dokumentai – kopijas, susijusias su visais toliau d punkte nurodytais susitikimais ir kitais panašus pobūdžio susitikimais, kurie galėjo vykti tarp konkurentų.

Prašome nurodyti bet kokio kito jūsų įmonės atstovo, dalyvavusio toliau d punkte nurodytuose susitikimuose ir kituose panašaus pobūdžio susitikimuose, kurie galėjo vykti tarp konkurentų, pavardę ir pareigas.“

- 147 Atsakydamos į 2010 m. kovo 31 d. Komisijos prašymą pateikti informacijos ieškovės patvirtino, kad 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene vyko susitikimas, kuriame dalyvavo N. Jos taip pat pateikė šio asmens kreditinės kortelės tos dienos išklotinę, jo darbotvarkės ištrauką, kurioje buvo pažymėta ta data, nurodė susitikimo vietą ir dalyvius, t. y. *Nexans France* ir *Pirelli & C.*
- 148 Be to, savo atsakymuose į 2010 m. kovo 31 d. Komisijos prašymą pateikti informacijos nė vienas kitas pranešimo apie kaltinimus adresatas nepatvirtino dalyvavęs 2001 m. gruodžio 14 d. susitikime Divon le Bene su konkurentais.
- 149 Vis dėlto ginčijamo sprendimo 292 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, jog susitikimas R vyko 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene ir kad jame bet kuriuo atveju dalyvavo *Nexans France*, atstovaujama J., *Sagem*, atstovaujama V, ir *Brugg Kabel*, atstovaujama N. Komisija patikslino, kad J. ir V. dalyvavimą patvirtina pirmojo antrajam vėliau siųstas el. laiškas, jame kalbama apie įvykusį susitikimą, kuriame jie abu dalyvavo. Dėl N. dalyvavimo galima daryti išvadą iš ieškovių atsakymo į 2010 m. kovo 31 d. Komisijos prašymą pateikti informacijos.
- 150 Atsakydamos į pranešimą apie kaltinimus ieškovės ginčijo 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene antikonkurencinį pobūdį, nurodydamos, kad jis buvo „tik nepasisekęs *Nexans [France]* ir *Prysmian* bandymas įtikinti *Brugg Kabel* kalbėtis su kitais elektros kabelių gamintojais“ ir kad „*Brugg Kabel* atsisakė dalyvauti susitarimuose, o kiti pranešimo apie kaltinimus adresatai ir toliau ją laikė ir su ja elgėsi kaip su atstumtąja“.
- 151 Ginčijamo sprendimo 197 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė:
- „Remiantis tuo, kaip buvo susitarta per 2001 m. lapkričio 13 d. susitikimą A/R, po mėnesio, t. y. 2001 m. gruodžio 14 d., Prancūzijoje [Divon le Bene] buvo surengtas susitikimas R. Bet kuriuo atveju [J.] (*Nexans*) ir [N.] (*Brugg [Kabel]*) buvo tarp šio susitikimo dalyvių ir labai tikėtina, kad [V.] iš *Sagem*, taip pat *Pirelli* atstovas jame taip pat dalyvavo²⁶¹. Vieta, t. y. [Divon le Beno] pilis, buvo naudojama kelis kartus įvairiems susitikimams R.“
- 152 Ginčijamo sprendimo 197 konstatuojamosios dalies 261 išnašoje Komisija taip pat patikslino:
- „[J. ir V.] dalyvavimą patvirtina 2002 m. vasario 18 d. el. laiškas, kurį [J.] siuntė [V.] ir kuriame aiškiai kalbama apie [Divon le Bene] vykusį susitikimą, kuriame jie abu dalyvavo, žr. ID 318/128, *Nexans [France]* patikrinimas. *Brugg [Kabel]* patvirtino [N.] dalyvavimą, žr. ID 1492/4, 2010 m. gegužės 7 d. *Brugg [Kabel]* atsakymas į 2010 m. kovo 31 d. [Komisijos] prašymą pateikti informacijos. [*Brugg Kabel*] pateiktuose prieduose taip pat minima *Pirelli*; ID 1492/20, 2010 m. gegužės 7 d. *Brugg [Kabel]* atsakymas į [minėtą 2010 m. gegužės 7 d. prašymą pateikti informacijos].“
- 153 Be to, ginčijamo sprendimo 921 ir 922 konstatuojamosiose dalyse Komisija nurodė:
- „(921) [*Brugg kabel*] prie kartelio prisijungė 2001 m. gruodžio 14 d. Šią dieną [N.] (*Brugg [Kabel]*) dalyvavo susitikime R [Divon le Bene] (žr. 197 konstatuojamąją dalį). *Kabelwerke Brugg AG Holding*, kaip patronuojančioji bendrovė, taip pat yra atsakinga už [*Brugg Kabel*] elgesį nuo 2001 m. gruodžio 14 d. [*Brugg Kabel*] nepripažįsta šios datos, kaip dalyvavimo kartelyje pradžios, nes 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimas nebuvo antikonkurencinio pobūdžio, o [*Brugg Kabel*] tą dieną atsisakė bendradarbiauti.
- 922 Įvairūs požymiai rodo, kad [*Brugg Kabel*] dalyvavo kartelio susitarimuose jau iki šio susitikimo (161, 167 ir 186 konstatuojamosios dalys). Net jei šio susitikimo tikslas buvo įtikinti [*Brugg Kabel*] prisijungti prie kartelio, tai nereiškia, kad jis negalėjo būti antikonkurencinis. *Nexans* ir *Prysmian* per 2001 m. lapkričio 13 d. susitikimą A/R pranešė, kad organizuos reguliarius susitikimus R, ir ši pažadą įvykdė suorganizuodamos 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimą (188 konstatuojamoji dalis). Kartelio dalyviai iš Europos per susitikimus R dalijosi projektus EEE

ir „eksporto teritorijas“ (žr., pvz., 315 konstatuojamąją dalį). Nėra įrodymų, kad [*Brugg Kabel*] per šį susitikimą pranešė nedalyvausianti kartelyje. Atvirkščiai, yra įrodymų, kad *Nexans [France]* ir *Prysmian* pasiekė savo tikslus, nes per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R *Nexans [France]* ir *Pirelli* informavo kitus dalyvius, kad „[*Brugg Kabel*] ir *Sagem* [buvo] pakviestos į susitikimą“ [„*Brugg and Sagem [were] invited to the meeting*“] ir „tęs“ [„will continue“] (206 konstatuojamoji dalis). Iš 2002 m. balandžio 5 d. susitikimo A/R užrašų matyti, kad „bendradarbiavimas su [*Brugg Kabel*], *Sagem* ir *nkt* laipsniškai gerėja“ [„gradually growing cooperative atmosphere with [*Brugg Kabel*], *Sagem* and *nkt*“] (212 konstatuojamoji dalis). Vėliau 2002 m. balandžio mėn. *Brugg [Kabel]* planavo pati surengti susitikimą R. Šis susitikimas buvo atšauktas, tačiau antrąjį susitikimą [*Brugg Kabel*] surengė 2002 m. liepos 3 d. (217 konstatuojamoji dalis). Mažai tikėtina, kad *Brugg* būtų planavusi surengti kartelio susitikimą 2002 m. balandžio mėn., jei dar nebūtų buvusi kartelio narė.“

- 154 Iš ginčijamo sprendimo 197 ir 921 ir 923 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija nusprendė, jog yra tiesioginių ieškovių, atstovaujamų N., dalyvavimo 2001 m. gruodžio 14 d. *Divon le Bene* surengtame susitikime su konkurentais įrodymų, taip pat pakanka netiesioginių – jei ne *Sagem*, tai bent jau *Nexans France* ir *Pirelli* – dalyvavimo šiame susitikime įrodymų ir aplinkybės, kad šis susitikimas buvo susitikimas R, t. y. europinio lygmens kartelio narių susitikimas.
- 155 Pirma, dėl ieškovių, atstovaujamų N., dalyvavimo 2001 m. gruodžio 14 d. susitikime *Divon le Bene*, pakanka pažymėti, kad tai neginčijama.
- 156 Antra, dėl kitų Europos elektros kabelių gamintojų dalyvavimo minėtame susitikime reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo, apie *Nexans France* ir *Pirelli* atstovų dalyvavimą šiame susitikime nurodoma pačių ieškovių atsakyme į 2001 m. kovo 31 d. Komisijos prašymą pateikti informacijos.
- 157 Be to, reikia pažymėti, kad 2002 m. vasario 18 d. J. el. laiške V. aiškiai minimas *Divon le Bene* vykęs susitikimas. Be to, aplinkybė, kad ne tik J. ir V. dalyvavo šiame susitikime, bet ir kiti asmenys, aiškiai matyti iš šios ištraukos: „Kadangi po mūsų susitikimo [*Divon le Bene*] paaiškėjo, kad ankstesnės datos (6 ir 7/03) netinkamos kai kuriems iš mūsų, galiausiai siūlau kitą susitikimą surengti Paryžiuje vasario 28 d. po pietų (vietą jums pranešiu vėliau)“.
- 158 Aplinkybė, kad *Safran* savo atsakyme į 2010 m. kovo 31 d. Komisijos prašymą pateikti informacijos nepatvirtino *Sagem* atstovo V. dalyvavimo 2001 m. pabaigoje *Divon le Bene* surengtame susitikime, nėra reikšminga šiuo atveju, nes, kaip matyti iš minėto *Safran* atsakymo, ji negalėjo nei patvirtinti, nei paneigti šios informacijos dėl praktinių priežasčių.
- 159 Taigi, kaip nurodo ieškovės, 2002 m. vasario 18 d. J. el. laiške nėra jokios informacijos apie susitikimo, apie kurį kalbama, datą, ieškovių dalyvavimą šiame susitikime arba šio susitikimo tikslą, todėl jis leidžia tik patvirtinti, jog J. ir V. neapibrėžtu metu, tačiau dar iki šio laiško datos, dalyvavo susitikime *Divon le Bene* kartu su kitais asmenimis, kurių tapatybė taip pat nenustatyta. Iš to matyti, kad tik šio laiško nepakanka įrodyti *Sagem*, atstovaujamos V., dalyvavimą 2001 m. gruodžio 14 d. susitikime *Divon le Bene*.
- 160 Šio sprendimo 156–159 punktuose nagrinėtų įrodymų pakanka įrodyti, kad ieškovų atstovas N. ir *Nexans France* bei *Pirelli* atstovai dalyvavo 2001 m. gruodžio 14 d. susitikime *Divon le Bene*. Tačiau šie įrodymai aiškiai nepatvirtina, kad *Sagem* atstovas V. dalyvavo šiame susitikime.
- 161 Trečia, dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo *Divon le Bene* pobūdžio reikia pažymėti, kad, pirma, minėtame mieste reguliariai vyko kartelio R narių susitikimai, per kuriuos, po to, kai *Nexans France* ir *Pirelli*, vėliau *Prysmian* atstovai informuodavo Europos gamintojus apie diskusijas, vykusias per ankstesnį susitikimą A/R, dalyviai pasidalydavo Europos „nacionalinėje teritorijoje“ ir „eksporto teritorijose“ vykdytinus projektus, kurie buvo skirti kartelio R nariams (ginčijamo sprendimo

- 315 konstatuojamoji dalis ir I priedas). Įprotį organizuoti tokius susitikimus šiame mieste rodo tai, kad tam tikri šių susitikimų dalyviai kartais kalbėdavo apie poreikį „divonuoti“ (ginčijamo sprendimo 364 konstatuojamoji dalis).
- 162 Antra, reikia pažymėti, kad ginčijamame sprendime Komisijos pateikti įrodymai patvirtina, jog pirmasis kartelio susitikimas R iš tikrųjų vyko 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene.
- 163 Iš *J-Power Systems* darbuotojo užrašų apie diskusijas per 2001 m. lapkričio 13 d. susitikimą A/R, minimų ginčijamo sprendimo 188 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad *Nexans France* ir *Pirelli* per minėtą susitikimą nurodė, kad diskusijos tarp kartelio R narių ateityje vyks kartą per mėnesį.
- 164 *J-Power Systems* darbuotojo užrašų apie diskusijas per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R, minimų ginčijamo sprendimo 206 konstatuojamojoje dalyje, dalyje „Organizacija – R pusė“ nurodyta:
- „*Brugg Kabel* ir *Sagem* pakviestos į susitikimą. Tęs. ABB niekada nenorėjo prisijungti. *Nkt cables* dalyvavimas gali būti būtinas, nes ji yra aktyvesnė eksporto rinkoje.“
- 165 Ieškovių nuomone, *J-Power Systems* darbuotojo užrašai apie diskusijas per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R tik įrodo, kad kiti kartelio dalyviai per 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimą Divon le Bene nesėkmingai tęsė bandymus įtikinti jas dalyvauti kartelio susitikimuose ir diskusijose. Jos tvirtina, kad jei per minėtą susitikimą būtų sutikusios dalyvauti diskusijose po daugelio atsisakymo metų, be jokios abejonės, per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R tai būtų buvę pristatyta kaip svarbi naujiena. Jos pažymi, kad po 2002 m. liepos 3 d. susitikimo R, kuriame dalyvavo, 2002 m. rugsėjo 4 d. J. el. laiške [*J-Power Systems*] darbuotojui O. dėl numatomo 2002 m. rugsėjo 6 ir 7 d. susitikimo A/R rašė, kad „jau turime nuolatinį kontaktą su [*Brugg Kabel*]“.
- 166 Be to, ieškovės tvirtina, jog tikėtina, kad 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene tikslas buvo tęsti derybas dėl subrangos sutarties su *Nexans France*, susijusios su projektu Abu Dabyje (Jungtiniai Arabų Emyratai), pradėtas per 2001 m. lapkričio 21 d. susitikimą Paryžiuje (Prancūzija).
- 167 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad, kaip nurodo Komisija, *J-Power Systems* darbuotojo užrašai apie diskusijas per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R įrodo, jog, priešingai, 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene, kuriame ieškovės pripažįsta dalyvavusios atstovaujant N., tikslas iš tikrųjų buvo kartelio R narių susitikimas.
- 168 Iš tikrųjų *J-Power Systems* darbuotojo užrašų apie diskusijas per 2002 m. sausio 30 d. susitikimą A/R ištraukos, nurodytos šio sprendimo 164 punkte, yra susijusios su Europos elektros kabelių gamintojų dalyvavimu „kartelio europinio lygmens“ susitikime, o ne su atsisakymu priimti pasiūlymą dėl dalyvavimo tokiaame susitikime. Kalbant apie *Brugg Kabel* ir *Sagem*, tai būtų matyti iš pasakymo „pakviestos į susitikimą“, ir nėra jokios užuominos apie jų atsisakymą šiuo klausimu. Tai taip pat matyti iš užuominos apie ilgai trunkantį ABB atsisakymą dalyvauti daugiašaliuose santykiuose, nurodant „ABB niekada nenorėjo prisijungti“, kuri pagrindžia šios nedalyvavimą susitikime R, ir iš sakinio dalies, kad „*nkt cables* dalyvavimas gali būti būtinas, nes ji yra aktyvesnė eksporto rinkoje“. Taigi iš šių ištraukų galima daryti išvadą, kad *Brugg Kabel* ir *Sagem* dalyvavo susitikime R ir kad jos tokiuose susitikimuose toliau dalyvaus.
- 169 Įvairūs ieškovių argumentai negali paneigti šios išvados.
- 170 Pirmiausia, priešingai, nei tvirtina ieškovės, 2002 m. rugsėjo 4 d. *Nexan France* darbuotojo J. el. laiške *J-Power Systems* darbuotojui O. nėra jokio konkretaus pareiškimo dėl *Brugg Kabel*. J. jame paprasčiausiai pabrėžia svarbą kartelio A nariams, kad *Exsym* dalyvautų kartelyje, nes kontaktas su *nkt cables*, *Sagem*, taip pat su *Brugg Kabel* jau yra: „Jau turime nuolatinį kontaktą su *nkt cables*, *S[agem]*, *Brugg Kabel*, tačiau jei neprisijungs *Exsym*, visa tai neturės prasmės“.

- 171 Taip pat mažai tikėtina, kad įmonė sutiktų dalyvauti susitikime su konkurentais, kurio tikslas – mėginti ją įtikinti prisidėti prie antikonkurencinio elgesio, jei ši bet kuriuo atveju ketina atmesti tokį pasiūlymą. Jei ieškovės nebūtų norėjusios dalyvauti antikonkurenciniame susitikime, galėjo paprasčiausiai atsisakyti tai daryti.
- 172 Galiausiai ieškovių pateiktas alternatyvus paaiškinimas, kad 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimas Divon le Bene galėjo taip pat būti susijęs su subrangos sutartimi su *Nexans France* dėl projekto Abu Dabyje, dėl kurios buvo diskutuojama ankstesniame 2001 m. lapkričio 21 d. susitikime Paryžiuje, yra sunkiai suderinamas su jų tvirtinimu, kad 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimas Divon le Bene buvo nesėkmingas *Nexans France* ir *Pirelli* bandymas jas įtikinti dalyvauti kartelyje. Be to, šis tvirtinimas mažai tikėtinas dėl to, jog, pirma, iš ieškovių atsakant į Komisijos prašymą pateikti informacijos pateiktos N. darbotvarkės matyti, kad jis 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene turėjo susitikti ne tik su *Nexans France*, bet ir su *Pirelli* atstovais. Sunku įsivaizduoti priežastį, dėl kurios *Pirelli* būtų dalyvavusi susitikime, susijusiame tik su subrangos sutarties tarp ieškovių ir *Nexans France* sudarymu. Be to, reikia pažymėti, kad ieškovės nepateikia jokių įrodymų dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene tikslo, nors apie 2001 m. lapkričio 21 d. susitikimą Paryžiuje tokių įrodymų pateikė.
- 173 Pastaruoju klausimu reikia pažymėti, kad nors, kaip tvirtina ieškovės, jos gali laisvai pasiūlyti kitokį nei Komisijos faktinių aplinkybių paaiškinimą, siekdamas, kad būtų suabejota minėtos institucijos išvadomis dėl 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene pobūdžio, Bendrasis Teismas turi įvertinti jo patikimumą, atsižvelgdamas į ieškovių pateiktus arba nepateiktus įrodymus. Kaip nurodo Komisija, iš ieškovių dubliko priede pateiktų dokumentų matyti, kad susirašinėjimuose rengiantis 2001 m. lapkričio 21 d. susitikimui Paryžiuje šio susitikimo dalykas buvo aiškiai nurodytas. Iš tikrųjų *Nexans France* darbuotojo C. el. laiške *Brugg Kabel* darbuotojui N. Buvo, be kita ko, nurodyta: „svarstyta: subrangos sutartis *Brugg* dėl projekto grandies B“.
- 174 Jei, kaip tvirtina ieškovės, 2001 m. gruodžio 14 d. susitikimo Divon le Bene tikslas taip pat būtų buvęs aptariamoms subrangos sutarties sudarymas, tikėtina, kad tokia susitikimo tema būtų buvusi nurodyta parengiamuosiuose susirašinėjimuose dėl šio susitikimo. Vis dėlto ieškovės nepateikė tokių dokumentų. Be to, reikia pažymėti, kad tos pačios dienos N. el. laiško C. dalyje „Darbotvarkė“ yra paminėta „sutartis–derybos ir pasirašymas“, todėl, nesant šiuo klausimu įrodymų, prielaida dėl šių derybų pratęsimo per minėtą susitikimą yra mažai tikėtina.
- 175 Atsižvelgiant į šio sprendimo 145–174 punktuose pateiktus argumentus reikia konstatuoti, kad Komisija pakankamai įrodė, jog ieškovės, atstovaujamos N., 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene dalyvavo kartelio R narių susitikime, todėl Komisija pagrįstai galėjo šią datą laikyti ieškovių dalyvavimo kartelyje pradžia.

2) Dėl ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą nepertraukiamumo

- 176 Ieškovės tvirtina, kad, kaip pati Komisija kelis kartus patvirtino nurodydama ginčijamo sprendimo motyvus, veiksmai, kuriais jos kaltinamos, yra vienodi ir pasikartojantys pažeidimai, o tai reiškia, kad buvo pertraukos tarp šių veiksmų. Todėl esama prieštaravimo tarp ginčijamo sprendimo rezoliucinės dalies 1 straipsnio, kuriame ieškovės pripažįstamos atsakingomis už dalyvavimą darant vieną ir tęstinį pažeidimą, ir motyvų, kuriais jis grindžiamas.
- 177 Be to, ieškovės tvirtina: kadangi 2005 m. karteliui buvo krizinis laikas, jos neturėjo viešai atsiriboti nuo jo, kad įrodytų, jog buvo nutraukusios dalyvavimą jame; jos tvirtina nedalyvavusios kartelyje nuo 2005 m. gegužės 12 d., t. y. nuo tada, kai pasitraukė jų darbuotojas P., iki 2005 m. gruodžio 8 d. Jos nurodo, kad šis nedalyvavimo laikotarpis grindžiamas naujos vadovų grupės noru laikytis naujų Šveicarijos teisės aktų, draudžiančių kartelius. Jos tvirtina, kad tai matyti iš N. ir kartelio R narių koordinatoriaus J. susirašinėjimų, taip pat iš pastarojo susirašinėjimų su įvairiais kartelio dalyviais, kurie skundžiasi ieškovių konkurencija dėl įvairių projektų.

178 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

179 Šiuo klausimu, pirma, dėl tariamo prieštaravimo tarp ginčijamo sprendimo motyvų ir rezoliucinės dalies, t. y. dėl ieškovėms inkriminuojamo pažeidimo pakartotinum ar tęstinumo, reikia pažymėti, kad Komisija, ginčijamo sprendimo vokiškoje versijoje aprašydama pažeidimą, vartojo terminus „einheitliche und fortdauernde“ ir „einzig und fortgesetzt“. Priešingai, nei tvirtina ieškovės, tai nereiškia, kad Komisija pripažino kokį nors dalyvavimo darant pažeidimą laikiną nutraukimą, nes šie du terminai semantiniu požiūriu yra artimi ir reiškia nepertraukiamą tą patį elgesį.

180 Be to, ginčijamo sprendimo 620 konstatuojamojoje dalyje patikslinama, kad „remiantis įrodymais šalys karteliu nepertraukiamai nuo 1999 m. vasario 18 d. iki 2009 m. sausio 29 d. siekė vieno tikslo“. Iš ginčijamo sprendimo 1012 konstatuojamojoje dalyje esančios lentelės Nr. 8 „Su trukme susijęs dauginimo koeficientas“ matyti, jog Komisija neužfiksavo, kad ieškovių dalyvavimas darant pažeidimą nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d. būtų lakinai nutrūkęs.

181 Taigi negalima teigti, kad yra prieštaravimas tarp ginčijamo sprendimo motyvų ir jo rezoliucinės dalies, kiek tai susiję su tuo, jog buvo padarytas vienas ir tęstinis pažeidimas, nei kad Komisija šiuo atžvilgiu nesilaikė pareigos motyvuoti.

182 Antra, dėl to, kad ieškovių dalyvavimas kartelyje tariamai buvo nutrūkęs nuo 2005 m. gegužės 12 d. iki 2005 m. gruodžio 8 d., pirmiausia reikia pažymėti, kad, priešingai, nei nurodo ieškovės, Komisija savo atsisakymą pripažinti, jog buvo nutraukusios dalyvavimą darant pažeidimą 2005 m., ginčijamame sprendime grindė ne viešo atsiribojimo nuo kartelio nebuvimu, o įrodymais, kad jos tęsė šį dalyvavimą.

183 Ieškovės nurodo tam tikras N. ir J. susirašinėjimo ištraukas, siekdamos įrodyti, jog buvo sustabdžiusios dalyvavimą kartelyje.

184 Ieškovės nurodo 2005 m. gegužės 10 d. N. el. laišką, kuriame jis teigia atsisakantis dalyvauti 2005 m. gegužės 11 ir 12 d. susitikime R dėl P. pasitraukimo iš įmonės 2005 m. gegužės mėn. pabaigoje ir dėl įmonės valdymo pakeitimų.

185 Ieškovės taip pat cituoja 2005 m. spalio 26 d. J. el. laišką, kuriame šis skundžiasi N. dėl ieškovių agresyvios konkurencijos:

„Mums atrodo, kad jūs darotės gana agresyvūs dėl minėto projekto. Manome, kad šis projektas turi atitekti mūsų draugui [R. C.] ir kad nėra protinga būti agresyviems dėl šio tipo projekto jo šalyje.“

186 Ieškovės mano, kad jų dalyvavimo laikinas nutraukimas buvo aiškiai patvirtintas 2005 m. gruodžio 9 d. J. el. laiške N., kuriame J. rašė: „Nuo tada [P.] paliko įmonę, o jūs nedalyvaujate „seminaruose“. Jos pažymi, kad šiame laiške J., be kita ko, klausė N. dėl jo dalyvavimo naujuose susitikimuose ir prašė tai patvirtinti: „Ar jūs oficialiai grįžtate į seminarus? Tikimės, kad jūs galite tai patvirtinti“.

187 Vis dėlto reikia pažymėti, kad 2005 m. gegužės 10 d. N. el. laiškas buvo surašytas taip:

„Atsižvelgiant į esamą įtampą dėl bylos *Al Aweer* ir į esamus [*Brugg Kabel*] valdymo pakeitimus / [P.] pasitrauks iš [*Brugg Kabel*] 2005 m. gegužės pabaigoje / apgailėstaudami pranešame, kad [*Brugg Kabel*] nedalyvaus šiame seminare.

Tikimės, kad AWEER bus vystomas taip, kaip sutarta anksčiau, užtikrinant tolesnį tikėtiną dalyvavimą.
<...>“

188 Iš to matyti, kad, pirma, sprendimas nedalyvauti 2005 m. gegužės 11 ir 12 d. susitikime R buvo motyvuojamas P. pasitraukimu iš įmonės ir *Brugg Kabel* valdymo pakeitimais, taip pat įtampa dėl projekto „Al Aweer“ vystymo, ir, antra, šis sprendimas buvo susijęs tik su šiuo susitikimu. Be to, kaip

taip pat matyti iš 2005 m. gegužės 10 d. N. elektroninio laiško, jis neatmeta galimybės vėliau dalyvauti susitikimuose, jei minėtas projektas bus vystomas pagal anksčiau vykusias diskusijas. Iš to matyti, kad, priešingai, nei tvirtina ieškovės, šis laiškas negali būti vertinamas kaip pranešimas apie dalyvavimo kartelyje sustabdymą.

189 Be to, reikia pažymėti, kad 2005 m. birželio 14 d. N. el. laiške J. pirmasis dėl pirkimo konkurso Kuveite nurodė:

„Pažymėtina, kad [R. iš *Nexans France*] nedalyvavo pirminiame susitikime

Neketinu [pateikti pasiūlymo], tačiau patikrinsiu ar tai yra „priimtina politiniu atžvilgiu“.

[Pasiūlymo pateikimo] atveju paprašysiu instrukcijų.

Žinau apie jūsų pastabą dėl atsitikimo su kabeliu ir jai pritariu <...>“

190 Svarbu pažymėti, kad pastaba apie atsitikimą su kabeliu susijusi su ankstesniu 2005 m. birželio 14 d. J. el. laišku, kuriame jis nurodė: „Prašau atkreipti dėmesį, jog gali būti, kad jūsų bus paprašyta atlikti taisymo darbus dėl neseniai toje pačioje šalyje įvykusio netyčinio kabelio sugadinimo. Tokiu atveju prašau mums pranešti (gausime gaires, kurios padės atkurti kontaktus)“.

191 Iš 2005 m. birželio 14 d. J. ir N. pasikeitimo el. laiškais matyti, kad minėtą datą ieškovės palaikė kontaktus su kartelio R narių koordinatoriumi J. dėl minėto kartelio įgyvendinimo.

192 Tai irgi matyti iš 2005 m. spalio 21 d. N. el. laiško J., kuriame N. nurodė:

„Po mūsų bendros nuomonės dėl MEW/60 uždarymo: 18-09-2005 dėl 92 km XPLE 132kv, leidžiantis TEC užtikrinti šį pirmąjį XLPE [Kuveite], mes nelabai suprantame jų elgesį <...>

Kai patvirtinome bendradarbiavimą. Dėl MEW/60 – aš jums minėjau šį projektą ir tikiuosi, kad ši žinutė bus perduota TEC. [*Brugg Kabel*] yra labai suinteresuota ir ribojama tik TEC, kuri dar nebuvo atrinkta, veiksmų. Kainų lygis šiuo metu yra žemas <...> 100. <...>.

Aš tik pažymiu, kad [*Brugg Kabel*] vėl ir vėl reikalauja šio bendradarbiavimo, nors daugelis kenčia nuo „Alzheimerio“.“

193 Ieškovių dalyvavimas darant pažeidimą 2005 m. dar kartą patvirtintas dviejuose kituose 2005 m. gruodžio mėn. ir 2006 m. sausio mėn. N. el. laiškuose J.

194 2005 m. gruodžio 12 d. el. laiške N. rašė:

„[*Brugg Kabel*] nauja (jauna) valdyba bijo, nes mes turime naują AT įstatymą Šveicarijoje ir valdyba įpareigojo jo laikytis. Jūs žinote, kad, nepaisant to, aš 2005 m. veikiau lyg.. (pvz., [Kuveitas])

Mes neatskleidėme lygio!

Visi „seminarų“ dalyviai galėtų pergaltoti dėl šių puikių 2005 m.

<...> ir visų padėtis yra puiki. <...>“

195 Be to, 2006 m. sausio 24 d. el. laiške dėl projekto Kuveite N. rašė J.:

„Dar kartą konstatuoju didelį mūsų nuomonių išsiskyrimą dėl situacijos. Nors jūsų užsakymų sąrašas yra visiškai užpildytas, jūs vis reikalaujate daugiau. Man sunku nustatyti jums tinkančią išgyvenimo politiką! Buvau naivus tuo ilgai tikėdamas <...> ilgus metus dirbau dėl koordinavimo su didžiaisiais <...>

<...> buvo daug verslo 2005 m. (beveik visa tai atidavėme jums)

pvz.,

„A“ MEW 101 (tai visiškai kompensuoja 082)

„K“ MEW/60 92 km XLPE 132 kV

„[Pirelli]“ ME/EW/66-2005/06

„A“ MEW/52/2006-06

Kalbant apie nežymų bendradarbiavimą, kurio per tave prašiau iš „A“ Katare: man atsiunčia rožių, apsimiesdami, kad nieko neįmanoma padaryti, ir t. t. O [Nexans]+ABB gauna GTC/22/04 su 102 km 132kV 1x2000mm² <...>“

196 Be to, N. savo 2006 m. sausio 24 d. el. laiške pažymi, kad dėl kartelio pažeidimo, dėl kurio buvo pripažintos kaltomis ieškovės dėl MEW 082, „tai padaryta nemažinant kainų!“

197 Iš šių kartelio R narių koordinatoriaus J. ir N. laiškų matyti, kad ieškovės, nors ir nedalyvavo susitikimuose dėl naujų vadovų išreikštų nuogąstavimų, nesustabdė dalyvavimo kartelyje ir netgi labai aktyviai stengėsi, kad jis veiktų.

198 Priešingai, nei tvirtina ieškovės, taip pat iš J. ir kelių kartelio narių el. laiškų matyti, kad jie manė, jog ieškovės dalyvavo kartelyje net antroje 2005 m. pusėje.

199 Iš tikrųjų el. laišakai, kuriuos ieškovės nurodė ieškinyje, rodo akivaizdų tam tikrų kartelio narių nepasitenkinimą jų elgesiu įgyvendinant kartelį.

200 2005 m. rugsėjo 14 d. *Pirelli* darbuotojo R. C. el. laiške J. rašoma: „Prašome užtikrinti, kad [*Brugg Kabel*] nedarytų problemų“.

201 J. ir R. C. nepasitenkinimas *Brugg Kabel* elgesiu taip pat išreiškiamas 2005 m. spalio 26 d. J. el. laiške N., kurio turinys pateiktas šio sprendimo 185 punkte.

202 2005 m. spalio 28 d. R. C. el. laiške J. dar kartą grįžtama prie *Brugg Kabel* elgesio:

„Mane ką tik informavo, kad *Brugg Kabel* dvigubina pastangas ir tampa dar agresyvesnė. Noriu tik pasakyti, kad jei kas nors bus blogai, mes persekiosime *Brugg Kabel* dėl kiekvieno projekto (visur), kad jie prarastų apyvartą arba kad bet kuriuo atveju prarastų kiek įmanoma daugiau pinigų, norėdami laimėti konkursą. <...> Žinai, kad man tai visiškai nepatinka, tačiau per daug yra per daug. Aš linkęs šio reikalo imtis „asmeniškai“.“

203 Dėl ieškovių elgesio 2005 m. lapkričio 9 d. R. C. el. laiške J. informuojama, kad ieškovės kovos dėl „E-Plus“ projekto: „Panašu, kad [*Brugg Kabel*] patvirtino savo suinteresuotumą kovoti ([K.] tai patvirtino).

- 204 R. C., be kita ko, vėliau 2006 m. sausio 3 d. el. laiške patvirtino J. pralaimėjęs projektą „E-Plus“ ieškovėms.
- 205 R. C. nepasitenkinimas ieškovių elgesiu taip pat matyti iš 2005 m. lapkričio 16 d. el. laiško, kuriame jis J. rašė:
- „<...> Jūs mieli draugai iš [*Brugg Kabel*] yra labai agresyvūs kitoje 380 kV rinkoje čia <...>. Ar jūsų ramumas matant šį agresyvų elgesį reiškia, kad jūs paliekate šią teritoriją, ir kad [*Brugg Kabel*] arogancija jums nesvarbi?“
- 206 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad, kaip matyti iš 2005 m. lapkričio 16 d. R. C. el. laiško, jis ieškoves vis dar laikė saistomomis kartelio taisyklių, nes jis būtent ir informavo apie tariamą minėtų taisyklių pažeidimą. Jei taip nebūtų buvę, R. C. nebūtų turėjęs jokios priežasties skųstis kartelio R narių koordinatoriui dėl ieškovų elgesio.
- 207 Be to, reikia pažymėti, kad, kaip teigia Komisija ginčijamo sprendimo 346 konstatuojamojoje dalyje, dėl tariamo ieškovių padaryto kartelio taisyklių pažeidimo 2005 m. antroje pusėje kitų kartelio narių jos nebuvo laikomos kaip „outsiders“. Prieš jas nebuvo imtasi bendrų priemonių, numatytų 2005 m. kovo 15 d. susitikime Divon le Bene, kuriame jos dalyvavo.
- 208 Taip pat iš 2005 m. birželio 24 d. J. parengto kartelyje dalyvaujančių įmonių sąrašo, nurodyto ginčijamo sprendimo 353 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad ieškovės vis dar nurodytos kaip vidutinės („medium ones“) kartelio narės. Neužsimenama apie joki jų pasitraukimą.
- 209 Be to, kaip teisingai nurodo Komisija, iš 2005 m. rugpjūčio 26 d. J. el. laiško *Exsym* darbuotojui I. ir *Prysmian* darbuotojui R. C., nurodyto ginčijamo sprendimo 358 konstatuojamojoje dalyje, matyti, kad ieškovės tuo metu vis dar buvo laikomos kartelio narėmis. Keliamas klausimas dėl poreikio išlaikyti tam tikrus dalyvius:
- „Jei sakote, kad [*Taihan* ir *LS Cable*] nepriklauso „A“, [40 % riba] nebegalioja ir turi būti sumažinta tikriausiai iki 20, atsižvelgiant į pastarųjų metų rodiklius. *Km* rodikliai yra neigiami [C. iš *Pirelli*]. Taigi, jei [*Taihan* ir *LS Cable*] nepriklauso „A“, abu [tepalinių kabelių projektai] turi būti skirti [C. iš *Pirelli*], kad būtų subalansuota situacija, kaip dėl to sutikote, o jei [jos priklauso] „A“, turi būti taikoma rotacijos sistema. Mes suprantame, kad turite sunkumų kontroliuojant [*Taihan* ir *LS Cable*], kaip ir mes turime sunkumų kontroliuojant [*ABB*] ir [*Brugg Kabel*] ir [*Sagem*] ar [*nkt cables*], tačiau tai [nereiškia] kad jos pasitraukė [iš kartelio]. Tai faktas, prie kurio reikia prisitaikyti (kaip tai buvo <...> ar Filipinų arba <...> atveju). Dar kartą sakau, kad tai mūsų bendras interesas išlaikyti <...> nes suteikus projektą EDC [*Taihan*] ar [*LS Cable*] mus visiems išeitų į naudą.“
- 210 Reikia priminti, kad pagal jurisprudenciją tai, kaip kiti kartelio dalyviai supranta atitinkamos įmonės ketinimus, turi lemiamą reikšmę vertinant, ar ji norėjo atsiriboti nuo neteisėto susitarimo (2009 m. kovo 19 d. Sprendimo *Archer Daniels Midland / Komisija*, C-510/06 P, EU:C:2009:166, 120 punktas).
- 211 Šios išvados negali paneigti 2005 m. gruodžio 9 d. J. el. laiškas N., kuriame rašoma: „nuo tada [P.] paliko įmonę, o jūs nedalyvaujate „seminaruose“ ir klausinama N., ar jis iš naujo oficialiai grįžta į susitikimus: „Ar jūs oficialiai grįžtate į seminarus? Tikimės, kad jūs galite tai patvirtinti“. Iš tikrųjų, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 183–210 punktuose, nepaisant N. nedalyvavimo kartelio susitikimuose R, ieškovės aiškiai tęsė dalyvavimą minėtame kartelyje šiuo laikotarpiu.
- 212 Taip pat reikia atmesti ieškovių argumentą dėl to, jog iš 2006 m. sausio 9 d. R. C. ir J. el. laiškų galima būtų daryti išvadą, kad ieškovės nereagavo į prašymus susisiekti su *Nexans France*, nes pačios pripažino, kad tuo metu jau buvo grįžusios į kartelį.

213 Taigi reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, jog, remiantis jos surinktais įrodymais, ieškovės nepertraukiamai dalyvavo kartelyje nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d.

d) Dėl ieškovių siekio prisidėti prie kartelio visų tikslų įgyvendinimo ir jų žinių apie tam tikrą neteisėtą elgesį

214 Ieškovės tvirtina, kad Komisija nepakankamai įrodė, jog jos siekė savo elgesiu prisidėti prie visų bendrų kartelio tikslų įgyvendinimo. Jos mano, kad tokio įrodymo trūksta, kalbant apie povandeninių elektros kabelių projektų priskyrimą, „nacionalinių rinkų priskyrimą“ ir didelių rinkų priskyrimą. Jos nurodo, kad ginčijamame sprendime nėra jokių konkrečių įrodymų, patvirtinančių, jog jos žinojo apie kitų kartelio dalyvių neteisėtą elgesį dėl povandeninių elektros kabelių rinkų priskyrimo.

215 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

216 Šiuo klausimu reikia priminti, kad įmonė, dalyvavusi darant tokį vieną sudėtinį pažeidimą atlikdama veiksmus, priskirtinus prie susitarimo ar suderintų veiksmų, turinčių antikonkurencinį tikslą, kaip tai suprantama pagal SESV 101 straipsnio 1 dalį, kuriais siekiama prisidėti prie bendro pažeidimo įgyvendinimo, taip pat gali būti atsakinga už kitų įmonių veiksmus darant tą patį pažeidimą už visą jos dalyvavimo jį darant laiką. Taip yra tuo atveju, kai įrodoma, kad minėta įmonė ketino savo elgesiu prisidėti prie visų dalyvių siektų bendrų tikslų ir žinojo apie tikrąjį kitų įmonių siekiant tų pačių tikslų planuotą ar praktiškai įgyvendintą elgesį arba galėjo protingai jį numatyti ir buvo pasirengusi prisiimti riziką (žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Villeroy & Boch / Komisija*, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 56 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

217 Taigi įmonė gali būti tiesiogiai atlikusi visus vieną tęstinį pažeidimą sudarančius antikonkurencinius veiksmus, ir tokiu atveju Komisija turi teisę jai priskirti atsakomybę už visus šiuos veiksmus, todėl ir už visą šį pažeidimą. Įmonė taip pat gali būti tiesiogiai atlikusi tik kelis vieną ir tęstinį pažeidimą sudarančius antikonkurencinius veiksmus, tačiau žinojo apie visus numatytus ar įgyvendintus kitų kartelio dalyvių neteisėtus veiksmus siekiant tų pačių tikslų arba galėjo protingai juos numatyti ir buvo pasirengusi prisiimti su tuo susijusią riziką. Tokiu atveju Komisija taip pat turi teisę priskirti šiai įmonei atsakomybę už visą antikonkurencinį elgesį, sudarančią tokį pažeidimą, todėl ir už visą pažeidimą (žr. 2017 m. sausio 26 d. Sprendimo *Villeroy & Boch / Komisija*, C-625/13 P, EU:C:2017:52, 57 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

218 Nagrinėjamu atveju, pirma, dėl ieškovių noro prisidėti prie visų bendrų kartelio tikslų įgyvendinimo nebuvimo reikia priminti, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 126 punkte, priemonių, kurių ėmėsi kartelio dalyviai, tikslas buvo bendras, t. y. sukurti pasaulinės (išskyrus JAV) aukštos įtampos elektros kabelių projektų rinkos pasidalijimo sistemą. Taip pat reikia priminti, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 128 punkte, ši aukštos įtampos elektros kabelių projektų rinkos pasidalijimo sistema buvo taikoma tiek povandeninių elektros kabelių projektams, tiek požeminių elektros kabelių projektams.

219 Priešingai, nei teigia ieškovės, aplinkybė, kad jos nedalyvavo skirstant povandeninių elektros kabelių projektus, neįrodo, jog jos savo veiksmais nesiekė prisidėti prie bendro kartelio tikslo, nurodyto šio sprendimo 218 punkte, įgyvendinimo, nes, kaip pačios pripažįsta, paskirstant minėtus projektus jos nedalyvavo todėl, kad neturėjo pajėgumų gaminti tokius elektros kabelius, o ne dėl savo aiškiai išreikšto noro nedalyvauti paskirstant tokius projektus. Be to, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 324 konstatuojamosios dalies, kurioje Komisija nurodo, kad ieškovės išreiškė suinteresuotumą dėl požeminių elektros kabelių klojimo negiliuose vandenyse projekto, nepaisant to, kad neturėjo pajėgumų gaminti visiškai povandeninių elektros kabelių, ieškovės ten, kur buvo techninių galimybių, siekė dalyvauti skirstant projektus, susijusius iš principo su poreikiu kloti povandeninius elektros kabelius.

- 220 Ieškovių argumentai, kad jų nedalyvavimas skirstant didelės apimties projektus įrodo, kad jos nesiekė savo veiksmais prisidėti prie kartelio bendro tikslo įgyvendinimo, neįtikina. Iš tikrųjų, pirma, iš ginčijamo sprendimo matyti, kad kartelio mechanizmai – ar tai būtų pareiga informuoti, paskirstymo taisyklės, ar kompensavimo tvarka – nesiskyrė, nelygu atitinkamo projekto dydis (didelio projekto praradimas galėjo būti kompensuojamas paskiriant kelis mažesnius projektus, ir atvirkščiai). Taip pat reikia pažymėti, kad ieškovių tariamas nedalyvavimas skirstant didelės apimties projektus, pagrįstas, kaip jos pačios detalčiai paaiškina, nepakankamu jų pajėgumu patenkinti klientų poreikius tokiuose projektuose. Galiausiai iš J. el. laiško I. matyti, kad ieškovės pateikdavo pasiūlymus dėl didelių projektų, nurodydamos, kad prireikus pasinaudos subranga, kad nekiltų pajėgumų problemų.
- 221 Taip pat reikia atmesti ieškovių argumentą, kad jos nesiekė laikytis „nacionalinių rinkų priskyrimo“. Iš tikrųjų reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 108 konstatuojamosios dalies, Komisija konstatavo, jog paskirstant elektros kabelių projektus tarp kartelio R narių buvo įrodymų, kad kai kuriems iš jų buvo pripažinta „nacionalinė rinka“ (pvz., Italija pripažinta *Nexans France* ir *Prysmian*, Nyderlandai – *Prysmian*), kurioje jie turėjo pirmenybę. Ieškovės tvirtina, kad, kaip matyti iš įvairių įrodymų, jos ne kartą atsisakė laikytis nacionalinių rinkų priskyrimo, pateikdamos pasiūlymus dėl teritorijų, kurios buvo laikomos kitų kartelio dalyvių nacionaline rinka. Reikia konstatuoti, kad taip ieškovės tik nurodo, jog ne visada laikėsi projektų paskirstymo tarp kartelio R narių taisyklių, tačiau vien tai neįrodo, kad jos nesiekė prisidėti prie bendro kartelio tikslo įgyvendinimo. Be to, reikia pažymėti, kad, kaip tai pripažįsta ir ieškovės, problemų joms kėlė ne pats „nacionalinių rinkų priskyrimas“, o faktas, kad kiti kartelio dalyviai joms nepripažino tokios teritorijos, tad konkrečiai jos negalėjo tuo naudotis.
- 222 Antra, dėl nežinojimo apie neteisėtus veiksmus, susijusius su povandeniniais elektros kabeliais, reikia pažymėti, kad, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 134 punkte, susitikimai R, kuriuose dalyvavo N., prasidėdavo bendra dalimi, kurioje *Nexans France* ir *Pirelli & C.* atstovai informuodavo kitus kartelio R narius apie tai, kas buvo aptarta prieš tai vykusiame susitikime A/R. Kaip buvo nurodyta šio sprendimo 130–132 punktuose, susitikimai A/R buvo susiję su požeminių ir povandeninių elektros kabelių projektų „eksporto teritorijose“ pasidalijimu tarp to paties kartelio R narių ir tarp aptariamo kartelio A ir K narių. Iš to matyti, kad ieškovės tikrai žinojo, jog povandeninių elektros kabelių projektai buvo padalijami tarp kartelio A ir R narių. Dėl ieškovių žinojimo apie povandeninių elektros kabelių projektų pasidalijimą tarp kartelio R narių reikia pažymėti, kad jei, kaip per 2003 m. lapkričio 18 ir 19 d. susitikimą, diskusijos dėl povandeninių elektros kabelių ir požeminių elektros kabelių būtų visada vykusios atskirai, o *Brugg Kabel* atstovai niekada nebūtų dalyvavę susitikimuose R, per kuriuos apie požeminių elektros kabelių projektus ir povandeninių elektros kabelių projektus kalbėta bendrai (nors tai aiškiai paneigia atsakant į Bendrojo Teismo priimtą proceso organizavimo priemonę Komisijos pateikti įrodymai (žr. šio sprendimo 134–138 punktus)), aplinkybės, kad, atsižvelgiant į atitinkamų narių susitikimų parengiamuosius dokumentus, ieškovės žinojo, jog vyks diskusijos apie povandeninius elektros kabelius, pakanka įrodyti, kad jos žinojo apie šį pasidalijimą arba turėjo tai numanyti. Be to, iš 2006 m. sausio 23 d. J. el. laiško N., nurodyto ginčijamo sprendimo 377 ir 378 konstatuojamosiose dalyse ir susijusio su paskirstymu „eksporto teritorijose“, matyti, kad ieškovės žinojo, jog susitarimai numato povandeninių elektros kabelių projektų koordinavimą. Iš tikrųjų šiame laiške nurodyta: „A nebesipareigo ir atsisako toliau vykdyti pareigas [Kuveitas] (taigi atsisako šio alio), jei [C. iš *Pirelli*] ir tu neįsipareigosite šioje šalyje ateityje laikytis susitarimų. [C. iš *Pirelli*] patvirtino, kad ateityje laikysis susitarimų, ir pateikė įtikinamą savo elgesio (susijusio su povandeniniu projektu) paaiškinimą“.
- 223 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, kai nusprendė, jog ieškovės savo veiksmais siekė prisidėti prie bendro pažeidimo įgyvendinimo ir žinojo apie kitų kartelio narių neteisėtą elgesį, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 216 ir 217 punktuose nurodytą jurisprudenciją.

e) Dėl įrodymo, kad ieškovės žinojo apie susitarimus dėl atskirų elektros kabelių projektų

- 224 Ieškovės tvirtina, jog Komisija turėjo įrodyti, kad jos žinojo apie susitarimus dėl kiekvieno projekto arba galėjo tai numanyti bent jau dėl nacionalinių rinkų arba povandeninių elektros kabelių projektų.
- 225 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 226 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, kaip nurodo Komisija, bendras pareigos informuoti ir kvotų nurodymas apėmė visus kartelio projektus ir kad įrodinėjimo reikalavimai susiję būtent su šiuo bendruoju planu. Kadangi kartelio R nariai, jei norėjo, kad skirstant projektus būtų atsižvelgta į jų norus, turėjo tiksliai ir aktyviai reikšti savo suinteresuotumą konkrečiais projektais, logiška, kad mažas gamintojas, kaip antai ieškovės, buvo aiškiai nurodytas ne dėl visų projektų. Vis dėlto tai neturi įtakos aplinkybei, kad jos nustatytais būdais dalyvavo įgyvendinant bendrą planą ir žinojo, kaip nurodė Komisija, apie bendrą veikimo būdą.

f) Dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo, kalbant apie konkrečius elektros kabelių projektus

- 227 Ieškovės kaltina Komisiją, kad ši ginčijamame sprendime nenurodė projektų, dėl kurių buvo susitarta, o tik panaudojo santrumpas arba bendrines nuorodas, ir tą patį projektą dėl nedidelių pavadinimo skirtumų pristatė kaip kelis atskirus projektus.
- 228 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 229 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad, pavyzdžiui, iš ginčijamo sprendimo 234 ir 372 konstatuojamųjų dalių, kuriose pateikiama daug susirašinėjimų tarp kartelio narių ištraukų, matyti, kad atitinkami elektros kabelių projektai buvo nuolat įvardijami pateikiant santrumpą arba kodus, siekiant nusišviesti tiesą. Tokiomis aplinkybėmis Komisijai pagal SESV 296 straipsnį tenkanti pareiga motyvuoti nereiškia, kad iš jos turi būti reikalaujama tiksliai nustatyti kiekvieną kartelio dalyvių susirašinėjimuose minimą projektą.
- 230 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, trečiąjį ir ketvirtąjį ieškinio pagrindus reikia atmesti kaip nepagrįstus.

4. Dėl penktojo pagrindo, susijusio su SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimu

- 231 Ieškovės tvirtina, kad šioje byloje taikant vieno ir tęstinio pažeidimo sąvoką pažeidžiamas SESV 101 straipsnis ir EEE susitarimo 53 straipsnis.
- 232 Grįsdamos šį pagrindą ieškovės daro nuorodą tik į jau grindžiant trečiąjį ir ketvirtąjį pagrindus nurodytus argumentus, kuriais siekiama įrodyti, kad nagrinėjamas pažeidimas nėra vienas ir tęstinis pažeidimas. Konkrečiai kalbant, jos daro nuorodą į argumentus dėl jų dalyvavimo kartelyje pradžios nuo 2001 m. gruodžio 14 d., dėl minėto dalyvavimo nepertraukiamo laikotarpio, dėl žinojimo apie susitarimus dėl povandeninių elektros kabelių ar turėjimo apie juos žinoti, dėl jų dalyvavimo susitarimuose dėl nacionalinių rinkų ir dėl dalyvavimo didelės apimties projektuose. Kadangi šie argumentai jau buvo atmesti kaip nepagrįsti nagrinėjant trečiąjį ir ketvirtąjį pagrindus ir nepateikus savarankiškų argumentų, penktasis pagrindas turi būti atmestas kaip visiškai nepagrįstas.
- 233 Atsižvelgiant į tai, kad buvo atmesti antrasis, trečiasis, ketvirtasis ir penktasis pagrindai, reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, pripažindama ieškoves atsakingomis už dalyvavimą darant vieną ir tęstinį SESV 101 straipsnio 1 dalies pažeidimą nuo 2001 m. gruodžio 14 d. iki 2006 m. lapkričio 16 d.

5. Dėl šeštojo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalių pažeidimu, vienodo požiūrio principo, proporcingumo ir „ne bis in idem“ principų pažeidimu, pareigos motyvuoti nesilaikymu, įvairiomis vertinimo klaidomis ir piktnaudžiavimu įgaliojimais apskaičiuojant ieškovėms skirtinos baudos dydį

234 Šeštąjį pagrindą sudaro penkios dalys. Pirmoje dalyje ieškovės kaltina tu, kad Komisija padarė klaidą ir pažeidė vienodo požiūrio principą, kai pardavimų vertės referenciniais metais pasirinko 2004 m., kurie neatspindi ekonominės galios ir jų prisidėjimo prie kartelio apimties. Antroje dalyje jos kaltina Komisiją nesilaikius pareigos motyvuoti, pažeidus *ne bis in idem* principą ir padarius vertinimo klaidą dėl pažeidimo sunkumo. Trečioje dalyje ieškovės priekaištauja Komisijai dėl nustatyto 4,91 dauginimo koeficiento už pažeidimo trukmę. Ketvirtoje dalyje jos tvirtina, kad Komisija nesilaikė pareigos motyvuoti, kai nustatė „prisijungimo mokestį“. Penktoje dalyje jos kaltina Komisija tuo, kad ši padarė vertinimo klaidą ir pažeidė vienodo požiūrio ir proporcingumo principus, kai vertino lengvinančias aplinkybes.

a) Dėl 2004 m. kaip pardavimų vertės referencinių metų apskaičiuojant bazinį baudos dydį pasirinkimo

235 Ieškovės tvirtina, kad kaip referencinius metus pasirinkdama 2004 m., o ne paskutinius nepertraukiamus jų dalyvavimo kartelyje metus Komisija nepagrįstai nukrypo nuo 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte įtvirtintos taisyklės. Dėl šio pasirinkimo ieškovės diskriminuojamos, nes jų pardavimai, susiję su elektros kabelių projektais, 2004 m. buvo labai dideli. Ieškovės mano, kad, siekiant išvengti tokio diskriminuojamojo požiūrio, Komisija referenciniais metais turėjo pasirinkti paskutinius nepertraukiamus jų dalyvavimo kartelyje metus, t. y. 2005 m., arba apskaičiuoti vidutinę pardavimų vertę 2003–2005 m.

236 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

237 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pasaulinio kartelio atveju apskaičiuojant baudą 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkte numatyta:

„Kai geografinis pažeidimo plotas apima platesnę nei [EEE] teritoriją (pavyzdžiui, pasaulinių kartelių atveju), susijęs įmonės pardavimas EEE teritorijoje nebūtinai teisingai parodo kiekvienos įmonės svarbą atliekant pažeidimą. Taip gali atsitikti, kai sudaromi pasauliniai rinkos pasidalijimo susitarimai.

Tokiomis aplinkybėmis, siekdama parodyti bendrą susijusių pardavimų EEE teritorijoje dydį ir kiekvienos įmonės santykinę reikšmę atliekant pažeidimą, Komisija gali nustatyti visą su pažeidimu susijusių prekių ar paslaugų pardavimų vertę tam tikroje geografinėje teritorijoje (platesnėje nei EEE), apibrėžti kiekvienos [darant] pažeidim[ą] dalyvavusios įmonės pardavimų dalį toje rinkoje ir taikyti šią dalį bendram tų pačių įmonių pardavimui EEE teritorijoje apskaičiuoti. Rezultatas bus naudojamas kaip pardavimų vertė nustatant bazinį baudos dydį.“

238 Taip pat reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją tiek, kiek siekiant nustatyti skirtingų baudų proporcijas reikia remtis įmonių, dalyvavusių darant tą patį pažeidimą, apyvarta, laikotarpį, į kurį turi būti atsižvelgta, reikia apibrėžti taip, kad gauti skaičiai būtų kuo lengviau palyginami (žr. 2009 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Akzo Nobel ir kt. / Komisija*, T-175/05, nepaskelbtas Rink., EU:T:2009:369, 142 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).

239 Taip pat reikia priminti, kad dėl laikotarpio, į kurį reikia atsižvelgti nustatant pardavimų vertę, naudojamą apskaičiuojant baudą, 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte numatyta:

„Siekdama nustatyti bazinį skirtinos baudos dydį, Komisija remsis tiesiogiai ar netiesiogiai su pažeidimu susijusių įmonės prekių ar paslaugų pardavimo verte atitinkamame geografiniame EEE teritorijos sektoriuje. Paprastai Komisija remsis pilnų [nepertraukiamų] paskutinių įmonės dalyvavimo pažeidime [darant pažeidimą] metų pardavimo rezultatais.“

240 Vis dėlto reikia pažymėti, kad 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punkte esantis sakinytis „paprastai Komisija remsis paskutinių nepertraukiamų įmonės dalyvavimo darant pažeidimą metų pardavimo rezultatais“ rodo, jog neatmetama Komisijos galimybė naudoti kitą referencinį laikotarpį, jei remiantis šio sprendimo 238 punkte nurodyta jurisprudencija tai leistų gauti kuo lengviau palyginamus skaičius.

241 Nagrinėjamu atveju iš ginčijamo sprendimo matyti, kad apskaičiuodama bazinį ieškovėms skirtinos baudos dydį Komisija taikė 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 18 punkte numatytą metodą (minėto sprendimo 966 ir 968–994 konstatuojamosios dalys). Iš minėto sprendimo taip pat matyti, kad taikydama šį metodą ji rėmėsi ne pardavimais paskutiniaisiais nepertraukiamais dalyvavimo darant pažeidimą metais, o pardavimais 2004 m. (ginčijamo sprendimo 966 ir 968–994 konstatuojamosios dalys).

242 Komisija šį pasirinkimą paaiškino, pirma, aplinkybe, kad elektros kabelių pardavimai EEE labai išaugo nuo 2006 m., todėl paskutinių nepertraukiamų dalyvavimo darant pažeidimą metų pasirinkimas nebūtų buvęs pakankamai reprezentatyvus, kalbant apie įmones, kurios nutraukė dalyvavimą darant pažeidimą 2006 m. Ji nurodo, kad rėmimasis visų įmonių pardavimais 2004 m. leido tiksliau įvertinti pažeidimo ekonominę svarbą per visą jo laikotarpį ir kiekvienos pažeidimą dariusios įmonės santykinę įtaką. Antra, ji nurodo, kad 2004 m. pasirinkimas leido išvengti diskriminacijos tarp įmonių, kurios nutraukė dalyvavimą (tiesioginį) anksčiau, ir įmonių, kurios jį tęsė. Ji ginčijamame sprendime taip pat pažymėjo, kad 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 13 punktas leidžia jai esant tokiai situacijai nesiremti paskutinių nepertraukiamų dalyvavimo darant pažeidimą metų duomenimis (ginčijamo sprendimo 965 konstatuojamoji dalis). Ji pridūrė, kad vienu referencinių metų, per kuriuos visos šalys dalyvavo darant pažeidimą, pasirinkimas pageidautinas taikant minėtų gairių 18 punktą, kad būtų adekvačiai atspindėta kiekvienos įmonės įtaka pažeidimui (minėto sprendimo 966 konstatuojamoji dalis).

243 Dėl ieškovių argumento, kad bendrų referencinių metų pasirinkimas neišvengiamai yra savavališkas aktas, nes turi skirtingą poveikį kartelio dalyviams atsižvelgiant į apyvartą tais metais, reikia priminti, kad pagal jurisprudenciją tų pačių referencinių metų panaudojimas visoms darant tą patį pažeidimą dalyvavusioms įmonėms iš principo leidžia nustatyti baudas vienodai ir nepažeidžiant lygybės principo, taip pat įvertinti padaryto pažeidimo apimtį pagal atitinkamu laikotarpiu buvusią ekonominę situaciją (šiuo klausimu žr. 2003 m. spalio 2 d. Sprendimo *Aristrain / Komisija*, C-196/99 P, EU:C:2003:529, 129 punktą ir 2011 m. lapkričio 16 d. Sprendimo *ASPLA / Komisija*, T-76/06, nepaskelbtas Rink., EU:T:2011:672, 112 punktą).

244 Be to, reikia priminti, kad pagal jurisprudenciją konkreti įmonė gali reikalauti, jog Komisija jos atžvilgiu remtųsi kitokiu laikotarpiu nei tas, į kurį paprastai atsižvelgiama, tik jeigu įrodo, kad apyvarta, kurią ji pasiekė šiuo laikotarpiu, dėl susijusių su ja aplinkybių neparodo nei tikrojo jos dydžio ir ekonominės galios, nei padaryto pažeidimo masto (1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Fiskeby Board / Komisija*, T-319/94, EU:T:1998:95, 42 punktas).

245 Nagrinėjamu atveju ieškovės tvirtina, kad jų su elektros kabeliais susijusi apyvarta 2004 m. buvo išimtinai didelė dėl 4 700 000 Šveicarijos frankų (CHF) vertės projekto „BASF“ ir 3 200 000 CHF vertės projekto „Espagne 9“ užbaigimo, todėl jie nėra reprezentatyvūs, kalbant apie apyvartą per visą jų dalyvavimo darant pažeidimą laiką. Tačiau jos nepateikia jokių ši tvirtinimą galinčių pagrįsti įrodymų, todėl Bendrasis Teismas gali įvertinti nebent 2004 m. jų apyvartos realumą ir sudėtį, tačiau šios

apyvartos pakycių, palyginti su 2003 m. ir 2005 m., įvertinti negali. Be to, iš *Brugg Kabel* 2005 m. metinės ataskaitos matyti, kad, nepaisant sunkios metų pradžios, pardavimai šiais metais buvo panašūs kaip ir 2004 m. dėl gausių užsakymų aukštos įtampos elektros kabelių srityje, priimtų antroje metų pusėje.

246 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, jog ieškovės neįrodė, kad Komisija padarė klaidą, nustatydamą referencinius metus, kurių pardavimų vertė naudojama apskaičiuojant bazinį baudos dydį. Tai reiškia, kad šeštojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

b) Dėl pažeidimo sunkumo vertinimo

247 Ieškovės kaltina Komisiją nesilaikius pareigos motyvuoti ir padarius vertinimo klaidą dėl 19 % pardavimų vertės dalies, kuri buvo nustatyta atsižvelgiant į vieno ir tęstinio pažeidimo sunkumą.

1) Dėl tariamo pareigos motyvuoti nesilaikymo nustatant pardavimų vertės dalį, taikytiną dėl pažeidimo sunkumo

248 Ieškovės tvirtina, kad Komisija prieštaringai motyvavo ginčijamą sprendimą, kai nurodė, viena vertus, ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje, jog nustatydamą dėl pažeidimo sunkumo taikytiną pardavimų vertės dalį ji atsižvelgė tik į vieną ir tęstinį pažeidimą, kurio sunkumą įvertino 15 %, tačiau, kita vertus, minėto sprendimo 999 konstatuojamojoje dalyje ji selektyviai padidino taikytiną pardavimų vertės dalį 2 % įmonėms, kurios tariamai dalyvavo „europinio lygmens kartelyje“, kuriame papildomai buvo paskirstomi elektros kabelių projektai po to, kai jie jau buvo paskirstyti minėto kartelio „A/R lygmeniu“. Taip Komisija prieštarauja savo pačios tvirtinimui, kad pastarojo lygmens paskirstymo mechanizmas ir šio „kartelio europinio lygmens“ paskirstymo mechanizmas yra vieno ir tęstinio pažeidimo sudedamoji dalis. Ieškovės mano, kad joms 15 % dalis už sunkumą buvo pritaikyta dėl dalyvavimo darant vieną ir tęstinį pažeidimą, apimančią abu kartelio lygmenis, o 2 % dalis už sunkumą joms buvo pritaikyta dėl dalyvavimo „europinio lygmens kartelyje“. Dėl tokios Komisijos logikos buvo pažeistas *ne bis in idem* principas.

249 Be to, ieškovės tvirtina, kad Komisija nesilaikė pareigos motyvuoti, kai ginčijamo sprendimo 1003 ir 1004 konstatuojamosiose dalyse nurodė, jog sunkumo lygio padidinimas pagrįstas bendra kartelyje dalyvavusių įmonių rinkos dalimi ir pažeidimo geografine apimtimi, tačiau nenurodė nei šio padidinimo dydžio, nei sudėties. Jos pažymi, kad tik iš „išvadų“ dėl sunkumo, esančių minėto sprendimo 1010 konstatuojamojoje dalyje, galima apskaičiuoti aptariamą dydį, pritaikius dedukcijos metodą.

250 Komisija ginčija visus ieškovių argumentus.

251 Šiuo klausimu, pirma, dėl padidinimo už sunkumą dėl bendros visų kartelyje dalyvavusių įmonių rinkos dalies ir kartelio geografinės apimties reikia pažymėti, kad šio padidinimo dalis, t. y. 2 %, nurodyta ginčijamo sprendimo 1010 konstatuojamojoje dalyje, kaip tai pripažįsta ir pačios ieškovės. Dėl minėtame sprendime nesančio patikslinimo, kokią šio padidinimo dalį sudaro kiekvienas jį nulėmusių veiksmų, t. y. bendra rinkos dalis ir kartelio geografinė apimtis, reikia pažymėti, kad tokio patikslinimo šiuo atveju nereikėjo, nes motyvavimas šiuo klausimu buvo pritaikytas prie aptariamo akto pobūdžio ir aiškiai bei nedviprasmiškai atskleidžia Komisijos argumentus, ir tai leidžia ieškovėms suprasti nustatytos priemonės pagrindimą, o Bendrajam Teismui – vykdyti jos kontrolę.

252 Antra, dėl ginčijamo sprendimo motyvų, susijusių su dėl pažeidimo sunkumo taikytinos pardavimų vertės dalies nustatymu, tariamo prieštaravimo vienas kitam reikia konstatuoti, kad tai susiję su klaidingu ginčijamo sprendimo supratimu.

- 253 Ieškovės iš esmės tvirtina, kad Komisija pirmiausia įvertino vieno ir tęstinio pažeidimo dalyvių elgesį ir nustatė dėl pažeidimo sunkumo taikytiną 15 % pardavimų vertės dalį, paskui dar kartą įvertino tą patį elgesį ir nustatė papildomą 2 % dalį įmonėms, dalyvavusioms „europinio lygmens“ ir „A/R lygmens“ kartelyje.
- 254 Vis dėlto reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo 998 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, jog vieną ir tęstinį SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimą, kurį darė ginčijamo sprendimo adresatai, sudarė klientų ir rinkų pasidalijimas. Ji pažymėjo, kad toks pažeidimas dėl savo pobūdžio yra vienas iš didžiausių konkurencijos apribojimų, nes iškreipia pagrindinius konkurencijos parametrus. Ji priminė, kad pagal 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 23 punktą tokie veiksmai iš principo yra griežtai baudžiami, o sunkumo laipsnis paprastai yra viršutinėje skalės dalyje. Ji pažymėjo, jog tai pateisina 15 % padidinimą dėl veikų sunkumo.
- 255 Ginčijamo sprendimo 999 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad, be paskirstymo mechanizmų „A/R lygmens kartelyje“, tam tikri su EEE susiję projektai buvo papildomai paskirstomi tarp Europos gamintojų minėto „europinio lygmens kartelyje“, o šis Europos gamintojų elgesys sustiprino konkurencijos ribojimą, atsiradusį dėl Europos, Japonijos ir Pietų Korėjos gamintojų susitarimo pasidalyti rinkas, todėl padidino pažeidimo sunkumą. Ji taip pat nurodo, kad kartelio europinio lygmens nulemtas papildomas iškraipymas pateisina 2 % padidinimą dėl pažeidimo sunkumo įmonėms, dalyvavusioms minėto lygmens kartelyje.
- 256 Iš ginčijamo sprendimo 998 ir 999 konstatuojamųjų dalių aiškiai matyti, kad Komisija manė, jog minimali visoms įmonėms, kurioms galėjo būti priskirta atsakomybė už vieną ir tęstinį pažeidimą, taikytina pardavimų dalis yra 15 %, neatsižvelgiant į minėtų įmonių dalyvavimo kartelyje lygį, o papildoma 2 % dalis taikytina įmonėms, kurios dalyvavo tiek „A/R lygmens“, tiek „europinio lygmens“, kartelyje nes pirmojo lygmens antikoncepcinį poveikį sustiprino antrasis lygmuo.
- 257 Taigi ieškovės nepagrįstai teigia, kad ginčijamo sprendimo motyvai dėl pažeidimo sunkumo prieštarauja vieni kitiems. Be to, ieškovės nepagrįstai nurodo *ne bis in idem* principo pažeidimą, nes Komisijos argumentai, išdėstyti ginčijamo sprendimo 998 ir 999 konstatuojamosiose dalyse, neleidžia daryti išvados, kad už tas pačias veikas baudžiama du kartus.

2) Dėl klaidos, tariamai padarytos dėl to, jog nustatant pardavimų vertės dalį, taikytiną dėl pažeidimo sunkumo, nebuvo atsižvelgta į aplinkybę, jog ieškovės pažeidimo laikotarpiu negamino povandeninių elektros kabelių

- 258 Ieškovės nurodo, kad pagal jurisprudenciją Komisija, nustatydamą pardavimų vertės dalį, taikytiną dėl pažeidimo sunkumo, turėjo atsižvelgti į tai, jog pažeidimo laikotarpiu jos negamino povandeninių elektros kabelių. Jos mano, kad Komisija negalėjo išvengti šios pareigos, paprasčiausiai nurodydama, jog ši aplinkybė apskaičiuojant baudą jau buvo įvertinta, neįtraukiant povandeninių elektros kabelių pardavimų į pardavimų vertę. Jos nurodo, kad tas pats pasakytina ir apie aplinkybę, kad jos netaikė nacionalinės rinkos taisyklės ir nedalyvavo paskirstant didelės apimties projektus.
- 259 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 260 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisija ginčijamo sprendimo 1000 konstatuojamojoje dalyje paaiškino, jog iš esmės nustatant pardavimų vertės dalį, ieškovėms taikytiną dėl pažeidimo sunkumo, nereikėjo atsižvelgti į tai, kad jos pažeidimo laikotarpiu negamino povandeninių elektros kabelių, nes į tai jau buvo atsižvelgta nustatant jų pardavimų vertę.
- 261 Be to, kaip teisingai pažymi Komisija, ginčijant šį vertinimą ieškovių nurodyta jurisprudencija netaikytina šiuo atveju.

- 262 Iš tikrųjų byloje, kurioje priimtas 2011 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Quinn Barlo ir kt. / Komisija* (T-208/06, EU:T:2011:701), Bendrasis Teismas nusprendė, jog ieškovė nežinojo arba neturėjo žinoti apie susitarimus dėl kitų produktų. Kaip buvo konstatuota šio sprendimo 222 punkte, nagrinėjamu atveju ieškovės žinojo apie susitarimus dėl povandeninių elektros kabelių.
- 263 Be to, byloje, kurioje buvo priimtas 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Zucchetti Rubinetteria / Komisija* (T-396/10, EU:T:2013:446), susitarimai buvo susiję su įvairiomis produktų grupėmis ir skirtingais gamintojais. Minėtu atveju taip pat ne visos dalyvavusios įmonės žinojo apie visus susitarimus, o ieškovės dalyvavimas apsiribojo tik nacionaline rinka.
- 264 Bylose, kuriose priimtas 2011 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Quinn Barlo ir kt. / Komisija* (T-208/06, EU:T:2011:701) ir 2013 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Zucchetti Rubinetteria / Komisija* (T-396/10, EU:T:2013:446), nebuvo įmanoma ieškovėms priskirti atsakomybės už kitų kartelio dalyvių veiksmus, nes jos nieko apie tai nežinojo. Nagrinėjamu atveju, atvirkščiai, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 223 punkte, ieškovės visapusiškai žinojo apie susitarimų apimtį, taigi pagrįstai galėjo būti pripažintos atsakingomis už visą pažeidimą.
- 265 Iš to matyti, jog ieškovės neįrodė, kad Komisija padarė klaidą, kai nustatydamą ieškovių pardavimų vertės dalį, joms taikytiną dėl pažeidimo sunkumo, neatsižvelgė į tai, kad jos pažeidimo laikotarpiu negamino povandeninių elektros kabelių.

3) Dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo

- 266 Ieškovės kaltina Komisiją dėl to, kad ši nusprendė, jog jų dalyvavimas „europinio lygmens“ kartelyje, taigi antru minėto kartelio „padalijimo lygiu“, yra sunkesnis pažeidimas, ir dėl pažeidimo sunkumo taikytiną pardavimų vertės dalį joms padidino 2%. Jos mano, kad dėl to, jog buvo tariamai informuotos apie šio kartelio „A/R lygmens“ diskusijų rezultatus, buvo taip pat griežtai nubaustos kaip ir įmonės, kurios aktyviai dalyvavo minėtais lygmenimis, kurios sukūrė, koordinavo ir darė įtaką visam karteliui ir kurios gavo didžiausią naudą iš šių susitarimų.
- 267 Komisija ginčija ieškovių argumentus.
- 268 Šiuo klausimu reikia priminti, kad kiekvieną kartą nusprendusi skirti baudas pagal konkurencijos teisę Komisija privalo laikytis pagrindinių teisės principų, įskaitant vienodo požiūrio principą, kaip jį aiškina Sąjungos teismai. Pagal suformuotą jurisprudenciją vienodo požiūrio arba nediskriminavimo principas reikalauja, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos situacijos – vienodai, nebent toks vertinimas objektyviai pateisinamas (žr. 2012 m. birželio 27 d. Sprendimo *Bolloré / Komisija*, T-372/10, EU:T:2012:325, 85 punktą ir nurodytą jurisprudenciją ir 2016 m. sausio 19 d. Sprendimo *Mitsubishi Electric / Komisija*, T-409/12, EU:T:2016:17, 108 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 269 Nagrinėjamu atveju ginčijamo sprendimo 999 konstatuojamojoje dalyje Komisija tam tikroms įmonėms, dalyvavusioms darant pažeidimą, taikytiną pardavimų vertės dalies padidinimą 2% dėl pažeidimo sunkumo grindė aplinkybe, kad minėtos įmonės dalyvavo „europinio lygmens“ kartelyje, kuris padidino žalą konkurencijai, jau padarytą susitarimu dėl rinkų pasidalijimo tarp Europos, Japonijos ir Pietų Korėjos gamintojų. Iš to matyti, kad kriterijus, į kurį Komisija atsižvelgė grįsdama padidinimą, susijęs su paprasčiausiu dalyvavimu „europinio lygmens“ kartelyje, o ne su šio dalyvavimo didesniu ar mažesniu aktyvumu. Kadangi, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 233 punkte, Komisija teisingai ieškovėms inkriminavo dalyvavimą darant vieną ir tęstinį pažeidimą, įskaitant dalyvavimą „europinio lygmens“ kartelyje, jos negali pagrįstai teigti, kad buvo vertinamos ne taip palankiai kaip kitos Europos įmonės, kurios dalyvavo tuo pačiu lygmeniu ir kurioms buvo pritaikytas toks pats padidinimas.

270 Be to, reikia pažymėti, kad į didesnę ar mažesnę atskirų įmonių ginčijamo sprendimo adresačių dalyvavimo darant pažeidimą aktyvumą buvo atsižvelgta vertinant lengvinančias aplinkybes. Ieškovės buvo priskirtos prie tarpinės dalyvių grupės, o įmonės organizatorės „europinio ir A/R lygmens“ kartelyje, t. y. *Nexans France, Pirelli* ir *Prysmian*, buvo priskirtos kartelio branduoliui. Dėl tokio klasifikavimo skirtumo Komisija ieškovėms baudą sumažino 5 %, o *Nexans France, Pirelli* ir *Prysmian* tokio sumažinimo nebuvo pritaikyta. Todėl ieškovės neįrodė, kad Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą, kai joms, kaip ir *Nexans France, Pirelli* ir *Prysmian*, pritaikė tokį patį, t. y. 2 %, pardavimų vertės dalies padidinimą dėl pažeidimo sunkumo.

271 Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, antra šeštojo pagrindo dalis atmestina kaip nepagrįsta.

c) Dėl 4,91 koeficiento nustatymo už ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą trukmę

272 Ieškovės kaltina Komisija dėl 4,91 koeficiento taikymo už jų dalyvavimo darant pažeidimą trukmę, nes neįvertinta tai, jog ši institucija neįrodė, kad jos pradėjo dalyvauti darant pažeidimą iki 2002 m. liepos 3 d. ir kad jų dalyvavimas buvo laikinai nutrukęs, konkrečiai – nuo 2005 m. gegužės 12 d. iki 2005 m. gruodžio 8 d. Jos tvirtina, kad dėl to Komisija turėjo taikyti 3,79 koeficientą.

273 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

274 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 213 punkte, Komisija teisingai nustatė ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą pradžią (2001 m. gruodžio 14 d.) ir nepadarė klaidos nuspręsdama, kad jų dalyvavimas nepertraukiamai tęsėsi iki 2006 m. lapkričio 16 d.

275 Taigi ieškinio šeštojo pagrindo trečią dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą.

d) Dėl prisijungimo mokesčio dydžio

276 Ieškovės kaltina Komisija, kad ši nepateikė savarankiškų motyvų dėl ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje nurodyto prisijungimo mokesčio, o tik padarė nuorodą į minėto sprendimo 998–1010 konstatuojamąsias dalis, susijusias su bazinio baudos dydžio apskaičiavimu. Jos mano, kad pagal 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 22 ir 25 punktus Komisija turėjo atsižvelgti į objektyvų jų dalyvavimą visose pažeidimo dalyse arba subjektyvų žinojimą apie šias dalis ar bent jau apie jų dalį. Todėl prisijungimo mokestis turėjo atspindėti aplinkybę, kad ieškovės negali būti pripažintos atsakingomis už susitarimus dėl povandeninių elektros kabelių, nacionalinių rinkų ir didelės apimties projektų.

277 Komisija ginčija ieškovių argumentus.

278 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 25 punktą:

„<...> nepriklausomai nuo įmonės dalyvavimo pažeidime [darant pažeidimą] trukmės, Komisija prie bazinio baudos dydžio pridės sumą, lygią 15 %–25 % pardavimų vertės, nustatytos kaip aprašyta pirmiau, A skirsnyje, siekdama atgrasyti įmones net nuo horizontalių kainų nustatymo, rinkos pasidalijimo ir gamybos ribojimo susitarimų. Komisija taip pat gali taikyti tokią pridėtinę sumą kitų pažeidimų atveju. Nustatydama pardavimo vertės dalį, į kurią reikia atsižvelgti konkrečiu atveju, Komisija įvertins keletą veiksnių, ypač tuos, kurie buvo minėti 22 punkte.“

279 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 22 punkte numatyta:

„Siekdama nustatyti, ar pardavimo vertės dalis, į kurią turi būti atsižvelgiama tam tikru atveju, turėtų būti mažesnė ar didesnė, Komisija atsižvelgs į keletą veiksnių, pavyzdžiui, pažeidimo pobūdį, visų susijusių šalių bendrą rinkos dalį, pažeidimo geografinį plotą, pažeidimo įgyvendinimą (arba neįgyvendinimą).“

280 Ginčijamo sprendimo 1013 konstatuojamojoje dalyje aiškiai remdamasi 2006 m. baudų apskaičiavimo gairių 25 punktu Komisija nurodė, kad nustatant taikytiną konkretų procentinį dydį bus atsižvelgta į minėto sprendimo 998–1010 konstatuojamosiose dalyse nurodytus elementus.

281 Reikia pažymėti, kad ginčijamo sprendimo 998–1002 konstatuojamosios dalys yra susijusios su pažeidimo pobūdžiu, minėto sprendimo 1003 konstatuojamoji dalis – su bendra pažeidimo dalyvių turima rinkos dalimi, 1004 konstatuojamoji dalis – su pažeidimo geografine aprėptimi, o 1009–1005 konstatuojamosios dalys – su kartelio įgyvendinimu. Reikia pažymėti, jog ginčijamo sprendimo 1008 konstatuojamojoje dalyje Komisija patikslino, kad, kaip matyti iš aptariamo sprendimo 4.3.3 punkto, visos įmonės žinojo apie kitų kartelio dalyvių visus numatomus ar įgyvendinamus neteisėtus veiksmus arba galėjo protingai juos numatyti ir buvo pasirengusios priimti su tuo susijusią riziką.

282 Be to, ginčijamo sprendimo 1014 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad *Sumitomo Electric Industries*, *Hitachi Cable*, *Furukawa Electric*, *Fujikura*, *SWCC Showa Holdings*, *Mitsubishi Cable Industries*, *LS Cable & System* ir *Taihan Electric Wire* taikytinas papildomas 17 % dydis, o *Nexans France*, *Prysmian*, *ABB*, *Brugg Kabel*, *Safran*, *Silec Cable*, *nkt cables* ir „solidariai“ su viena iš jų atsakingoms įmonėms taikytinas papildomas 19 % dydis.

283 Dėl to, kiek savo argumentais ieškovės grindžia nepakankamą ginčijamo sprendimo motyvavimą, susijusį su prisijungimo mokesčiu, reikia konstatuoti, kad šie argumentai neatitinka faktinių aplinkybių, nes ieškovės gali suprasti priežastis, kodėl Komisija nusprendė taikyti joms prisijungimo mokestį, lygų 19 % jų apyvartos, o Bendrasis Teismas gali šiuo klausimu atlikti ginčijamo sprendimo teisėtumo kontrolę.

284 Be to, kiek ieškovės kaltina Komisiją, kad ši padarė klaidą, nes nustatydamą prisijungimo mokestį neatsižvelgė į aplinkybę, kad jos negalėjo būti pripažintos atsakingomis už susitarimus dėl povandeninių elektros kabelių, nacionalinių rinkų ir didelės apimties projektų, pakanka priminti, kad, kaip buvo konstatuota šio sprendimo 233 punkte, Komisija nepadarė klaidos, kai ieškoves pripažino atsakingomis už dalyvavimą darant vieną ir tęstinį pažeidimą.

285 Taigi šeštojo pagrindo ketvirta dalis turi būti atmesta kaip nepagrįsta.

e) Dėl lengvinančių aplinkybių

286 Ieškovės kaltina Komisiją, pirma, dėl klaidos, nes ši institucija jas klasifikavo kaip tarpines kartelio dalyves ir dėl to baudą sumažino 5 %, nors kartelyje jų vaidintas pasyvus vaidmuo, įrodytas tuo, kad jos kėlė rūpesčių, ir tuo, kad buvo bandymų priversti jas laikyti tvarkos, leidžia jas klasifikuoti kaip smulkias kartelio dalyves ir joms skirtiną baudą sumažinti 10 %. Antra, jos tvirtina, kad tokia situacija yra vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimas, nes jų vaidmuo buvo panašus į *nkt cables*, kurią Komisija klasifikavo kaip smulkią kartelio narę, todėl skirtiną baudą sumažino 10 %. Trečia, jos tvirtina, kad Komisija padarė klaidą, nes kaip į lengvinančią aplinkybę neatsižvelgė į tai, kad vieno ir tęstinio pažeidimo atveju įmonei, be jos pačios elgesio, inkriminuojami neteisėti veiksmai, kurie su ja nesusiję. Jos mano, kad vieno ir tęstinio pažeidimo atveju į pažeidimą daryti palengvinusias aplinkybes ypač turi būti atsižvelgta moduliuojant bazinį baudos dydį. Ketvirta, jos tvirtina, kad, be to, joms bauda papildomai turėjo būti sumažinta 1 %, kaip *Mitsubishi Cable Industries* ir *SWCC Showa*

Holdings už laikotarpį iki *Exsym, LS Cable & System* ir *Taihan Electric Wire* sukūrimo, nes jos nežinojo tam tikrų pažeidimo aspektų ir nėra už juos atsakingos, o konkrečiai tai pasakytina apie povandeninius elektros kabelius ir didelės apimties projektus.

287 Komisija ginčija visus ieškovių argumentus.

288 Šiuo atžvilgiu pirmiausia dėl ieškovių klasifikavimo kaip tarpinių kartelio dalyvių reikia pažymėti, kad ieškovės nepagrįstai tvirtina vaidinusios kartelyje pasyvų vaidmenį.

289 Iš tikrųjų reikia priminti, kad, kaip matyti iš ginčijamo sprendimo 572 konstatuojamosios dalies, nors ieškovės nedalyvavo kuriant kartelį ir nedalyvavo jokiame susitikime A/R, jų darbuotojai dalyvavo mažiausiai 17 minėto kartelio R narių antikonkurencinių susitikimų nuo 2001 m. gruodžio mėn. iki 2006 m. lapkričio mėn.

290 Be to, reikia priminti, jog šio sprendimo 175 punkte jau buvo konstatuota, kad, priešingai, nei tvirtina ieškovės, Komisijos surinktų įrodymų pakako įrodyti, jog 2001 m. gruodžio 14 d. Divon le Bene jos dalyvavo pirmame kartelio R narių susitikime.

291 Be to, iš Komisijos surinktų įrodymų matyti, kad ieškovės mėgino organizuoti R narių susitikimą 2002 m. balandžio mėn.

292 Iš tikrųjų 2002 m. balandžio 9 d. el. laiške „Meeting in the area of BRUGG“ (Susitikimas Brugo regione) N. nurodė:

„(Patvirtinu kvietimą į kitą susitikimą Bruge. Susitarta dėl susitikimo ir pietų privačioje aplinkoje netoliese <...> 2002 m. balandžio 25 d. ketvirtadienį.

Daugiausia 20 asmenų <...>

Prašau pranešti asmenų, kurie atvyks dieną prieš tai, pavardes ir skaičių.

Prašau persiūsti kvietimą kitiems dalyviams ir patvirtinti susitikimo datą. <...>“

293 Reikia pažymėti, kad 2002 m. balandžio 9 d. N. el. laiškas yra adresuotas J., kurio jis prašo perduoti informaciją kitiems susitikimo dalyviams, o ne pats perduoda šią informaciją. Taip pat N. prašo J. patvirtinti, kiek asmenų atvyks dieną prieš susitikimą. Taigi N. kreipiasi į J. kaip į susitikimo koordinatorių. Tačiau neginčijama, kad būtent J. ir buvo kartelio R narių koordinatorius. Be to, reikia konstatuoti, kad ieškovės savo procesiniuose dokumentuose neginčija Komisijos teiginių dėl šio laiško turinio.

294 Taip pat ieškovės savo procesiniuose dokumentuose pačios pripažįsta, kad ėmėsi organizuoti 2002 m. birželio 3 d. kartelio R narių susitikimą. Iš tikrųjų, kaip teigia ieškovės, tokių susitikimų organizavimas savaime nėra ženklas, kad jos vaidino panašų vaidmenį kaip ir kartelio koordinatorius. Be to, neginčijama, kad šis vaidmuo, kuris apėmė, pavyzdžiui, susitikimų sušaukimą, dienotvarkės pasiūlymą ar parengiamųjų dokumentų platinimą, šiuo atveju priklausė J. Vis dėlto reikia pažymėti, kad susitikimo R organizavimas reiškia, kad ėmėsis jį organizuoti norėjo aktyviai prisidėti prie kartelio veikimo.

295 Be to, ieškovės taip pat nepagrįstai tvirtina, kad darant pažeidimą jų vaidintą pasyvų vaidmenį įrodo tai, kad jos dažnai nesilaikė kartelio nustatytos tvarkos.

296 Iš tikrųjų, atsižvelgiant į ginčijamo sprendimo 493 konstatuojamojoje dalyje nurodytus, tačiau neginčytus gausius pavyzdžius, kaip ieškovės prisidėjo prie kartelio įgyvendinimo, aplinkybės, kad tam tikrais atvejais ieškovės nesilaikė kartelio veikimo taisyklių, atsisakydamos laikytis nacionalinės rinkos

taisyklės europiniu lygmeniu ar nesilaikydamos iš anksto nustatytos pirmenybės dėl „eksporto teritorijose“ įgyvendintinių projektų, nepakanka siekiant paneigti išvadą, kad ieškovės laikėsi susitarimų. Juo labiau kad, kaip teisingai nurodo Komisija, tam tikras nestabilumas yra būdingas karteliams, o kartais pasitaikantis tam tikrų narių taisyklių nesilaikymas ir sankcijos už tai europinio lygmens kartelyje yra būdingi tokiam rinkos pasidalijimui. Inkriminuojamu pažeidimo laikotarpiu ieškovės iš principo visada laikėsi susitarimų, ir tai N. patvirtino šio sprendimo 195 ir 196 punktuose minėtame 2006 m. sausio 24 d. el. laiške J. Todėl ieškovių pateikti įrodymai dėl joms galimai skirtų drausminių priemonių neįrodo, kad jos vaidino pasyvų vaidmenį.

- 297 Taigi reikia konstatuoti, kad Komisija nepadarė klaidos, klasifikuodama ieškoves kaip tarpines pažeidimo dalyves.
- 298 Ieškovių argumentas, kad, kalbant apie dalyvavimą kartelyje, jų padėtis buvo tokia pati kaip *nkt cables*, turi būti atmetas kaip neturintis prasmės. Iš tikrųjų toks argumentas, net jei būtų pagrįstas, pateisintų tik *nkt cables* skirtos baudos padidinimą. Tačiau tokia aplinkybė yra nereikšminga ieškovėms skirtos baudos sumažinimui dėl lengvinančių aplinkybių, nes vienodo požiūrio principu negali būti pagrįsta teisė į nediskriminacinį neteisėto vertinimo taikymą (2002 m. rugsėjo 11 d. Sprendimo *Pfizer Animal Health / Taryba*, T-13/99, EU:T:2002:209, 479 punktą).
- 299 Antra, dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo, kalbant apie papildomą baudos sumažinimą 1 %, pakanka konstatuoti, kad ieškovių teiginys, jog joms turėjo būti pritaikytas toks sumažinimas, nes jos nežinojo apie susitarimus dėl povandeninių elektros kabelių ir negalėjo dalyvauti priskiriant didelės apimties projektus, yra pagrįstas klaidinga prielaida, kaip tai jau buvo konstatuota šio sprendimo 219, 220 ir 222 punktuose.
- 300 Trečia, dėl kaltinimo, kad vertindama lengvinančias aplinkybes Komisija turėjo atsižvelgti į tai, kad buvo padarytas vienas ir tęstinis pažeidimas, reikia pažymėti, kad, kaip nurodo Komisija, vieno ir tęstinio pažeidimo sąvoka nesuteikia teisės į baudos sumažinimą. Kaip buvo konstatuota šio sprendimo 297 punkte, Komisija, remdamasi žinomomis faktinėmis aplinkybėmis, teisingai įvertino ieškovių indėlį į kartelio įgyvendinimą, kai jas klasifikavo tarpinėje kategorijoje. Taip pat pardavimų vertė rodo ieškovių ekonominę svarbą, atsižvelgiant ne tik į elektros kabelius, kuriuos jos gamina. Atsižvelgimas į kitų kartelio dalyvių veiksmus negali pateisinti papildomo baudos sumažinimo, nes jie atitinka kartelio dalyvių sukurtą veikimo modelį, pagrįstą darbų pasidalijimu ir nuolat griežtai prižiūrimą.
- 301 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Komisija nepažeidė vienodo požiūrio principo ir nepadarė vertinimo klaidos, kai ieškoves klasifikavo kaip tarpines kartelio dalyves, todėl jų baudą sumažino 5 %.
- 302 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, šeštojo pagrindo penktą dalį reikia atmesti kaip nepagrįstą, todėl reikia atmesti ir visą penktąjį pagrindą.
- 303 Kadangi išnagrinėjus ieškovių nurodytus pagrindus nenustatytas ginčijamo sprendimo neteisėtumas, reikia atmesti visus reikalavimus dėl minėto sprendimo panaikinimo.

B. Dėl reikalavimų, susijusių su skirtos baudos sumažinimu

- 304 Prieš nagrinėjant ieškovių reikalavimus sumažinti skirtą baudą reikia priminti, kad teisėtumo kontrolę papildo neribota jurisdikcija, kuri Sąjungos teismui, remiantis SESV 261 straipsniu, suteikta pagal Reglamento Nr. 1/2003 31 straipsnį. Ši jurisdikcija, be paprastos sankcijos teisėtumo kontrolės, teismui suteikia teisę pakeisti Komisijos vertinimą savuoju, todėl panaikinti, sumažinti ar padidinti skirtą vienkartinę arba periodinę baudą. Vis dėlto reikia pabrėžti, kad neribotos jurisdikcijos įgyvendinimas neprilygsta patikrinimui savo iniciatyva, ir priminti, kad Sąjungos teismuose vyksta rungimosi procesas. Išskyrus su viešąja tvarka susijusius pagrindus, kuriuos teismas iškelia savo iniciatyva, kaip

antai ginčijamo sprendimo nemotyvavimą, būtent ieškovas turi nurodyti su ginčijamu sprendimu susijusius ieškinio pagrindus ir pateikti įrodymų jiems pagrįsti (2011 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *KME Germany ir kt. / Komisija*, C-389/10 P, EU:C:2011:816, 130 ir 131 punktai).

- 305 Ieškovės prašo sumažinti joms skirtą baudą dėl šeštajame ieškinio pagrinde nurodytų priežasčių. Tačiau, pirma, šeštasis ieškovių pagrindas, nurodytas grindžiant reikalavimus panaikinti ginčijamą sprendimą, buvo atmestas ir, antra, nėra įrodymų, kurie šioje byloje galėtų pagrįsti šios baudos sumažinimą. Todėl reikalavimai sumažinti baudą turi būti atmesti.
- 306 Atsižvelgiant į visus nurodytus argumentus, reikia atmesti visą ieškinį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 307 Pagal Procedūros reglamento 134 straipsnio 1 dalį iš pralaimėjusios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos, jei laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi ieškovės pralaimėjo bylą, jos turi padengti bylinėjimosi išlaidas pagal Komisijos pateiktus reikalavimus.

Remdamasis šiais motyvais,

BENDRASIS TEISMAS (aštuntoji kolegija)

nusprendžia:

- 1. Atmesti ieškinį.**
- 2. *Brugg Kabel AG* ir *Kabelwerke Brugg AG Holding* padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Collins

Kancheva

Barents

Paskelbtas 2018 m. liepos 12 d. viešame teismo posėdyje Liuksemburge

Parašai.

Turinys

I. Ginčo aplinkybės	1
A. Ieškovės ir susijęs sektorius	1
B. Administracinė procedūra	2
C. Ginčijamas sprendimas	3
1. Nagrinėjamas pažeidimas	3
2. Ieškovių atsakomybė	4
3. Skirta bauda	4
II. Procesas ir šalių reikalavimai	5
III. Dėl teisės	6
A. Dėl reikalavimo panaikinti	6
1. Dėl pirmojo pagrindo, susijusio su teisės į gynybą ir teisės į teisingą bylos nagrinėjimą pažeidimu	6
a) Dėl prašymų pateikti informacijos ir pranešimo apie kaltinimus pateikimo anglų kalba	6
b) Dėl Komisijos atsisakymo suteikti galimybę susipažinti su kitų pranešimo apie kaltinimus adresatų atsakymais	10
2. Dėl antrojo pagrindo, grindžiamo Komisijos kompetencijos bausti už pažeidimą, padarytą trečiojoje šalyje ir neturėjusį įtakos EEE, nebuvimu	14
3. Dėl trečiojo ir ketvirtojo pagrindų, susijusių su vertinimo klaida, nekaltumo prezumpcijos principo pažeidimu, klaidingais faktais, įrodymų iškraipymu ir pareigos motyvuoti nesilaikymu dėl tariamo ieškovių dalyvavimo darant vieną ir tęstinį pažeidimą	16
a) Pirminės pastabos	16
b) Dėl vieno pažeidimo	17
c) Dėl ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą trukmės	20
1) Dėl ieškovių dalyvavimo kartelyje pradžios	21
2) Dėl ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą nepertraukiamumo	25
d) Dėl ieškovių siekio prisidėti prie kartelio visų tikslų įgyvendinimo ir jų žinių apie tam tikrą neteisėtą elgesį	30
e) Dėl įrodymo, kad ieškovės žinojo apie susitarimus dėl atskirų elektros kabelių projektų	32
f) Dėl ginčijamo sprendimo motyvavimo, kalbant apie konkrečius elektros kabelių projektus .	32

4. Dėl penktojo pagrindo, susijusio su SESV 101 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio pažeidimu	32
5. Dėl šeštojo pagrindo, susijusio su Reglamento Nr. 1/2003 23 straipsnio 2 ir 3 dalių pažeidimu, vienodo požiūrio principo, proporcingumo ir „ne bis in idem“ principų pažeidimu, pareigos motyvuoti nesilaikymu, įvairiomis vertinimo klaidomis ir piktnaudžiavimu įgaliojimais apskaičiuojant ieškovėms skirtos baudos dydį	33
a) Dėl 2004 m. kaip pardavimų vertės referencinių metų apskaičiuojant bazinį baudos dydį pasirinkimo	33
b) Dėl pažeidimo sunkumo vertinimo	35
1) Dėl tariamo pareigos motyvuoti nesilaikymo nustatant pardavimų vertės dalį, taikytiną dėl pažeidimo sunkumo	35
2) Dėl klaidos, tariamai padarytos dėl to, jog nustatant pardavimų vertės dalį, taikytiną dėl pažeidimo sunkumo, nebuvo atsižvelgta į aplinkybę, jog ieškovės pažeidimo laikotarpiu negamino povandeninių elektros kabelių	36
3) Dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo	37
c) Dėl 4,91 koeficiento nustatymo už ieškovių dalyvavimo darant pažeidimą trukmę	38
d) Dėl prisijungimo mokesčio dydžio	38
e) Dėl lengvinančių aplinkybių	39
B. Dėl reikalavimų, susijusių su skirtos baudos sumažinimu	41
Dėl bylinėjimosi išlaidų	42